

Bangkok Muslim Journal มุสลิมบางกอก

วารสาร เล่มที่ 81 เดือน กรกฎาคม - สิงหาคม 2568

สารบัญ

CONTENT

- 2** เริ่มต้นวัฒนธรรมอิสลาม
- 4** ขับเคลื่อน กอ.กทม.
 องค์มนตรี เป็นประธานในพิธีเปิดงาน “เทิดไท้องคราชชน
 และทดสอบทอริกฤทเทพมทานคร ประจำปี 2568”
- 6** ธรรมศาสน์อิสลาม
 ภายใต้อาณัติในอเมริกาอนุญาตให้โคลนนิ่งอวัยวะมนุษย์
- 7** ย้อนรอยอดีต
 เปิดแผนที่อดีตกาล: กระทรวงศึกษาธิการกับแนวคิดเรื่อง
 มาตรฐานและการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน
- 9** สื่อสารสื่อธรรม
 บทเรียนจากชาวโซโดม (Sodomites)
- 11** สุขสาร:
 ภาวธรรมเกิดจากอะไร
 วิถีใจรักและรักเจ้าธรรมใจดี
- 15** สรรสาร:
 เส้นทางสายไหม: เส้นทางทางการเดินทางของนักปราชญ์มุสลิม
- 18** ปกป้องกวีตยา
 การสร้างพลังขับเคลื่อนมิชชันนารี
 ในสังคมดิจิทัลของประเทศไทย
- 23** ตกพลักการประมุข
- 28** ขับเคลื่อน กอ.กทม.
 กอ.กทม. จัดงานเฉลิมพระเกียรติ
 สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี

Editor's Talk

ผศ.ดร.วิศรุต เลาวี

Bangkok Muslim Journal

มุสลิมบางกอก

“วารสารมุสลิมบางกอก” ของสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำกรุงเทพมหานครเล่มนี้ ประจำเดือนกรกฎาคม - สิงหาคม 2568 ถือเป็นเล่มที่ 81 โดยปกติ จะจัดพิมพ์ออกสู่สายตาผู้อ่านทุก 2 เดือน เพื่อเผยแผ่องค์ความรู้เกี่ยวกับอิสลามและมุสลิม รวมทั้งการเผยแพร่และประมวลกิจกรรม/กิจการของสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำกรุงเทพมหานคร สำนักจุฬาราชมนตรี และสำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย ในรอบ 2 เดือนสู่สาธารณชน โดยกำหนดจะออกสู่สมาชิก/ผู้อ่าน ประมาณปลายเดือนสิงหาคม 2568

เมื่อเดือนมิถุนายน 2568 สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำกรุงเทพมหานคร ได้จัดงาน “เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระบรมราชินี และวันสตรีมุสลิมกรุงเทพมหานคร ประจำปี 2568” เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2568 ณ ศูนย์บริหารกิจการศาสนาอิสลามแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร งานนี้จัดขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติและสดุดีในพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระบรมราชินี พร้อมทั้งส่งเสริมบทบาทและความสำคัญของสตรีมุสลิมในสังคมกรุงเทพมหานคร

ภายในงานมีกิจกรรมหลากหลาย เช่น การบรรยายให้ความรู้ด้านสิทธิสตรีในศาสนาอิสลาม การเสวนาเกี่ยวกับบทบาทของสตรีในชุมชนมุสลิม และการจัดนิทรรศการเน้นส่งเสริมสุขภาพและคุณภาพชีวิตของสตรี นอกจากนี้ ยังมี การมอบเกียรติบัตรแก่สตรีมุสลิมที่มีผลงานโดดเด่นในด้านต่าง ๆ ตลอดจนกิจกรรมสร้างแรงบันดาลใจและเสริมสร้างความสามัคคีในกลุ่มสตรีมุสลิมกรุงเทพฯ

บรรยากาศงานเต็มไปด้วยความอบอุ่นและความร่วมมืออย่างพร้อมเพรียงจากหน่วยงานต่าง ๆ และ

ประชาชนในพื้นที่ เพื่อเป็นการเน้นย้ำถึงความสำคัญของสตรีมุสลิมที่มีต่อการพัฒนาชุมชนและสังคมโดยรวมในกรุงเทพมหานครอย่างยั่งยืน.

ส่วนเมื่อเดือนกรกฎาคม 2568 ที่ผ่านมา สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำกรุงเทพมหานคร ได้จัดงาน “เทิดไท้องค์ราชัน และทดสอบกอริกรุงเทพมหานคร ประจำปี 2568” เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 28 กรกฎาคม 2568 ณ ศูนย์บริหารกิจการศาสนาอิสลามแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ในวันที่ 27-28 กรกฎาคม 2568 โดยมี พลอากาศเอก ชลิต พุกผาสุข องคมนตรี เป็นประธานในพิธีเปิดงาน พร้อมมอบรางวัลแก่ผู้ชนะการทดสอบกอริ โดยมีผู้แทนจากคณะกรรมการอิสลามประจำกรุงเทพมหานคร นายอาหะหมัด ขามเทศทอง กล่าวต้อนรับ และมีการทดสอบกอริ ในประเภทเยาวชนและประชาชน ทั้งชายและหญิงเข้าร่วมจำนวนมาก บรรยากาศเต็มไปด้วยความอบอุ่นและความปลื้มปิติ เพื่อถวายพระพรชัยมงคลแด่องค์ราชัน โดยมี นายอรุณ บุญชม จุฬาราชมนตรี เป็นผู้นำการกล่าวคำถวายพระพรชัยมงคล นอกจากนี้ยังมีการจัดนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ กิจกรรมสำหรับสตรีและเยาวชน รวมถึงการตรวจสอบสุขภาพและการออกธรรมาภิบาลหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในศาสนาอิสลาม และเชิดชูพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโดยพร้อมเพรียงกัน

ในเดือนสิงหาคม 2568 มีวันสำคัญวันหนึ่งคือ “วันแม่แห่งชาติ 12 สิงหาคม 2568” เป็นวันที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับประเทศไทย เนื่องจากตรงกับวันเฉลิมพระชนมพรรษาของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง พระมารดาของแผ่นดิน ผู้ทรงเป็นสัญลักษณ์แห่งความรัก ความเสียสละ และความกตัญญูต่เวที ลูกๆ จะได้แสดงความรักและรำลึกถึงพระคุณของมารดาผู้ให้กำเนิด พร้อมทั้งเป็นวันหยุดราชการให้ครอบครัวได้อยู่ร่วมกันอย่างพร้อมเพรียง.

วันแม่แห่งชาติ ยังเป็นโอกาสให้สังคมไทยได้ตระหนักถึงบทบาทสำคัญของแม่ในครอบครัวและสังคม ซึ่งไม่เพียงแต่ดูแลลูกหลานแต่ยังเป็นเสาหลัก และหัวใจสำคัญของครอบครัวในทุกด้าน ดอกมะลิถูกใช้เป็นสัญลักษณ์ของวันแม่ โดยแทนความรักบริสุทธิ์และความหอมยาวนานของแม่ที่มีต่อลูก.

มีคำกล่าวหนึ่ง ที่ว่า “สวรรค์อยู่ใต้ฝ่าเท้าของมารดา” เป็นหนึ่งในสำนวนที่ทรงพลังและเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางในโลกอิสลาม แม้ว่าจะเป็นเพียงสำนวนที่มีผู้รายงานมาไม่ใช่หะดีษเศาะฮีห์ แต่ความหมายและหลักการของคำกล่าวนั้น สะท้อนคำสอนของอิสลามที่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติดีต่อผู้เป็นแม่อย่างยิ่ง

ในคัมภีร์อัลกุรอานและหะดีษเศาะฮีห์ มีหลักฐานชัดเจนมากมายที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการปฏิบัติต่อผู้เป็นแม่ อัลลอฮ์ ซุบฮานะฮู ทรงกำหนดให้การทำความดีต่อพ่อแม่เป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอันดับสองรองจากการเคารพบูชาพระองค์เท่านั้น

ในซูเราะฮ์อัลบะกะเราะฮ์ อายะฮ์ที่ 83 ได้กล่าวไว้ว่า “และจงเคารพบูชาอัลลอฮ์เพียงพระองค์เดียว และจงทำดีต่อบิดามารดา” ซึ่งการที่อัลลอฮ์ ซุบฮานะฮู ทรงกล่าวถึงการทำดีต่อบิดามารดาในข้อถัดจากการเคารพบูชาพระองค์ แสดงให้เห็นถึงความสำคัญอันยิ่งใหญ่ของเรื่องนี้

สำนวนนี้ มิใช่การกล่าวในเชิงกายภาพ แต่เป็นการใช้ภาษาเชิงสัญลักษณ์ที่มีความหมายลึกซึ้ง “ฝ่าเท้า” ในที่นี้หมายถึง สถานที่ที่ต่ำที่สุด หรือจุดที่ใกล้พื้นที่สุด การที่สวรรค์อยู่ “ใต้ฝ่าเท้า” ของมารดา หมายความว่า การที่เราจะได้เข้าสวรรค์นั้น อยู่ที่การที่เราสามารถทำให้มารดาพอใจและยินดี แม้กระทั่งในสิ่งเล็กน้อยที่สุด

การก้มศีรษะลงมองฝ่าเท้า ในวัฒนธรรมตะวันออกกลางและอิสลาม เป็นสัญลักษณ์ของความนอบน้อมและการยอมจำนนอย่างสิ้นเชิง ดังนั้น การที่สวรรค์อยู่ใต้ฝ่าเท้าของแม่ จึงหมายความว่า เราต้องนอบน้อมและอ่อนน้อมต่อแม่ ด้วยความจริงใจและความเคารพสูงสุด

มีหะดีษที่เล่าว่า มีชายคนหนึ่งมาถามท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ว่า “ใครคือผู้ที่ฉันควรจะทำดีต่อมากที่สุด?” ท่านนบี ﷺ ตอบว่า “แม่ของเจ้า” เมื่อชายผู้นั้นถามต่อว่า “แล้วใครต่อไป?” ท่านนบี ﷺ ยังคงตอบว่า “แม่ของเจ้า” และเมื่อถามครั้งที่สาม ท่านนบี ﷺ ก็ยังตอบว่า “แม่ของเจ้า” จนกระทั่งครั้งที่สี่ ท่านนบี ﷺ จึงตอบว่า “บิดาของเจ้า”

หะดีษนี้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า มารดามีสิทธิ์ที่จะได้รับการปฏิบัติดีเป็น 3 เท่า เมื่อเทียบกับบิดา เหตุผลก็คือ ความลำบากยากเข็ญที่มารดาต้องแบกรับตั้งแต่การตั้งครรภ์ การให้กำเนิด การเลี้ยงดู และการอบรมสั่งสอนด้วยความรักและความเสียสละที่ไม่มีที่สิ้นสุด

การที่ “สวรรค์อยู่ใต้ฝ่าเท้าของแม่” มิได้หมายความว่า เราต้องเชื่อฟังแม่ในทุกเรื่องโดยไม่คิดวิจารณ์ญาณ แต่หมายถึงการที่เราต้อง:

- ให้เกียรติและเคารพ แม่ในทุกสถานการณ์
- พูดจาด้วยความอ่อนโยนและสุภาพ ไม่ขึ้นเสียงใส่หรือแสดงความหงุดหงิด
- ดูแลเอาใจใส่ ความต้องการและสุขภาพของแม่
- ขออภัยและขอความเมตตาจากแม่ เมื่อเราทำผิดพลาด
- ขออภัยสำหรับแม่ ทั้งในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่และหลังจากเสียชีวิตแล้ว

ดังนั้น สำนวน “สวรรค์อยู่ใต้ฝ่าเท้าของแม่” จึงเป็นการเตือนใจที่ทรงพลัง ที่บอกเราว่า ทางสู่ความสุขในโลกหน้านั้น ผ่านการทำให้ผู้ที่ให้กำเนิดเราพอใจ และนี่คือหนทางที่อิสลามได้ชี้แนะไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้เราเข้าใจถึงคุณค่าอันประเสริฐของผู้เป็นมารดาที่ไม่สามารถประเมินค่าได้แต่อย่างใด

ณ โอกาสนี้ ขออวยพรต่อองค์พระผู้เป็นเจ้า ได้โปรดประทานพรแห่งความรัก ความเมตตา ความรู้ที่ทันกาล และทรงปกป้องคุ้มครองทุกท่านให้ผ่านพ้นจากปัญหาและอุปสรรคแห่งชีวิตด้วยเถิด อามีน

องคมนตรี เป็นประธานในพิธีเปิดงาน “เกิดไก่อรงค์ราชัน และทดสอบกอรีกรุงเทพมหานคร ประจำปี 2568”

เมื่อวันที่ 27-28 กรกฎาคม 2568 สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำกรุงเทพมหานคร (สกอ.กทม.) ร่วมกับ สำนักจุฬาราชมนตรี และสำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย ได้จัดงานเทิดไท้องค์ราชัน เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 28 กรกฎาคม 2568 และทดสอบกอรีกรุงเทพมหานคร ประจำปี 2568 ณ ศูนย์บริหารกิจการศาสนาอิสลามแห่งชาติ เฉลิมพระเกียรติ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

วันแรกของงาน (วันอาทิตย์ที่ 27 กรกฎาคม 2568) เวลา 09.00 น. มีการทดสอบกอรีกรุงเทพมหานคร ประจำปี 2568 เริ่มด้วยการอัญเชิญพระมหาคัมภีร์อัลกุรอาน โดย นายชาติชาย บัลบาท ต่อจากนั้น นายอนุสรณ์ ่องอาจ ประธานจัดงาน กล่าวต้อนรับ นายพิสิษฐ์ อรุณพลทรัพย์ ประธานฝ่ายทดสอบกอรี กล่าวรายงานต่อนายประสพ ภู่อาลี รองประธานกรรมการอิสลามประจำกรุงเทพมหานคร ประธานในพิธี กล่าวเปิดการทดสอบกอรี หลังจากนั้น เริ่มการทดสอบกอรี รุ่นเยาวชน รุ่นเยาวชน และรุ่นประชาชน ตามลำดับจนถึงเวลาประมาณ 22.00 น.

วันที่สองของงาน (วันจันทร์ที่ 28 กรกฎาคม 2568) เวลา 09.00 น. มีการเสวนา เรื่อง “การจัดการศึกษาสำหรับเยาวชนมุสลิมในยุคสังคมดิจิทัล” ประกอบด้วย ดร.มนัส บุญชุม ผู้อำนวยการโรงเรียนสันติชน ดร.พรภินันท์ เลาะหนับ ผู้อำนวยการโรงเรียนพิทยพัฒน์ศึกษา และนายเสรี พวงมณี ผู้อำนวยการโรงเรียนอิกเราะฮ์สามัญศึกษา โดยมี ผศ.ดร.วิศรุต เลาะหวี รองประธานกรรมการอิสลามประจำกรุงเทพมหานคร เป็นผู้ดำเนินการเสวนา

องคมนตรี เป็นประธานในพิธีเปิดงาน “เกิดไถ่ทองคำชัน และทดสอบกอรีกรุงเทพมหานคร ประจำปี 2568”

ต่อจากนั้น เป็นพิธีเปิดงานเทิดไถ่ทองคำชัน เริ่มด้วยการอัญเชิญคัมภีร์อัลกุรอาน โดย นายศาสตรา ขำวิไล ผู้ชนะการทดสอบกอรีกรุงเทพมหานคร ประจำปี 2568 ประเภทชาย รุ่นประชาชน พล.ต.ต. สุรินทร์ ปาลาเร่ เลขาธิการคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย กล่าวต้อนรับ นายอนุสรณ์ ่องอาจ ประธานจัดงาน”เทิดไถ่ทองคำชัน ประจำปี 2568” กล่าวรายงานต่อ พลอากาศเอก ชลิต พุกผาสุข องคมนตรี ประธานพิธี หลังจากนั้น ประธานในพิธี ได้มอบโล่และรางวัลแก่ผู้ให้การสนับสนุนการจัดงานฯ ครูสอนวิชาการศาสนาอาวุโสดีเด่น จำนวน 8 คน และผู้ชนะการทดสอบกอรีกรุงเทพมหานคร ประจำปี 2568 จำนวน 30 คน ตามลำดับ

ส่วนพิธีถวายพระพรชัยมงคลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นายอรุณ บุญชม จุฬาราชมนตรี เป็นผู้กล่าวนำถวายพระพรชัยมงคล ในนามพสกนิกรชาวไทยมุสลิม หลังจากนั้น ได้มอบเกียรติบัตรแก่ผู้มีมกิตติคุณ 1 คน มัสยิดที่ได้รับการคัดเลือกเป็น “มัสยิดมาตรฐาน กรุงเทพมหานคร ปี 2568” จำนวน 3 มัสยิด และเกียรติคุณบัตรแก่ “พ่อผู้บำเพ็ญประโยชน์ต่อมัสยิด” จำนวน 102 คน

ในการจัดงานครั้งนี้ นอกจากมีการถวายพระพรชัยมงคลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 28 กรกฎาคม 2568 และการทดสอบกอรีกรุงเทพมหานคร ประจำปี 2568 แล้ว ยังมีการแสดงนิทรรศการเทิดไถ่ทองคำชัน อัลกุรอาน: คัมภีร์แห่งมนุษยชาติ และกิจกรรมสตรี อีกด้วย โดยมีผู้มาร่วมงานประมาณ 4,000 คน

จุฬาราชมนตรี

นายแพทย์มุสลิมในอเมริกา อนุญาตให้โคลนนิ่งอวัยวะมนุษย์ (ตอนที่ 18)

นายแพทย์และนักวิชาการมุสลิม ได้เรียกร้องในการประชุมทางวิชาการที่ชิคาโก ไม่ให้ออกคำวินิจฉัยห้ามทดลองทำโคลนนิ่งมนุษย์ และใช้เนื้อเยื่อของตัวอ่อน เพื่อการผลิตโหล่มนุษย์ トラบที่การทำโคลนนิ่งนี้ ไม่ก่อให้เกิดอันตรายกับทารกพร้อมกับยืนยันว่าการทำโคลนนิ่ง ไม่ใช่เป็นการล่วงละเมิดต่อพระผู้เป็นเจ้าแต่การโคลนนิ่งเป็นวิชาการที่พระองค์มอบให้แก่มนุษย์

สมาคมอิสลามของอเมริกาเหนือ (ISNA) ได้ทำการอภิปรายในวาระที่หนึ่ง ของการประชุมที่จัดขึ้นที่เมืองชิคาโก สหรัฐอเมริกา เรื่องจริยธรรมทางวิทยาศาสตร์และด้านการแพทย์ โดยเป็นการประชุมประจำปีของสมาคม ซึ่งเป็นการชุมนุมของนักวิชาการมุสลิมที่ใหญ่ที่สุด ที่เดินทางมาจากภายในและนอกสหรัฐ

นักวิชาการมุสลิมตะวันออก ต้องเผชิญความก้าวหน้าอย่างมากทางด้านชีวภาพที่นำมาใช้ทางการแพทย์ ในการประชุมครั้งนี้ และวาระที่นำเข้ามาสู่การประชุม ก็เป็นเรื่องที่มีความท้าทาย โดยเฉพาะประเด็นการปลูกถ่ายอวัยวะ เรื่องตัวอ่อน เรื่องยีน และพันธุวิศวกรรม.

ดร.ชาฮิด อัลอาซาร์ ประธานคณะกรรมการจริยธรรมทางการแพทย์ ของสมาคมแพทย์มุสลิม – เป็นสาขาหนึ่งของ (ISNA) ได้อธิบายถึงขั้นตอนต่างๆ ที่สำคัญที่ทางสมาคมให้การรับรองเกี่ยวกับจริยธรรมทางการแพทย์ ที่เกี่ยวกับการใช้เครื่องมือทางการแพทย์ เพื่อทำให้คนไขมีชีวิตยืนยาว ซึ่งเป็นการทำเทียมขึ้นว่าการยุติการใช้เครื่องมือดังกล่าว ไม่ได้หมายความว่า เป็นการตัดสินใจให้คนไข้ตาย

เกี่ยวกับประเด็นการปลูกถ่ายอวัยวะ เขากล่าวว่า : การปฏิบัติการณ์นี้เป็นสิ่งจำเป็นและหลักการของศาสนาอิสลาม ก็คือกำหนดให้รักษาสุขภาพของมนุษย์ นำไปสู่ข้อกำหนดที่อนุญาตให้ปลูกถ่ายอวัยวะได้ และที่ประชุมครั้งนี้ก็มีความเห็นอย่างเดียวกันกับเรื่องเกี่ยวกับการปลูกถ่ายตัวอ่อน

คณะกรรมการจริยธรรมทางการแพทย์ของที่ประชุมเห็นว่า การทดลองโคลนนิ่งเซลล์ตัวอ่อนของมนุษย์ทำให้ไปบั่นทอนศักดิ์ศรีของมนุษย์ เมื่อทางอังกฤษประกาศเมื่อไม่นานมานี้ว่า ไม่ใช่ประเด็นที่จะต้องคัดค้าน ถ้าหากได้เซลล์นี้มาจากผู้ใหญ่ แต่คำคัดค้านมุ่งประเด็นไปที่ การใช้เซลล์ที่นำมาจากตัวอ่อนของมนุษย์ มันเป็นการกระทำที่อาจทำให้ตัวอ่อนเสียชีวิตได้

และในคำแถลงของ ดร.ชาฮิด อัลอาซาร์ ประธานคณะกรรมการ และผู้อำนวยการโรคาภายใน ซึ่งเป็นผู้มีชื่อเสียงรู้จักกันดีในชิคาโก ยืนยันว่า ถือเป็นเรื่องจำเป็น ขณะที่เรากำลังค้นคว้าจริยธรรมของการปฏิบัติการณ์นี้ เราจะต้องรู้ที่มาของตัวอ่อนเหล่านี้ ถ้าหากตัวอ่อนที่นำมาใช้ มาจากการตกไข่ที่ตั้งครรภ์ เพื่อทำแท้งตัวอ่อนเหล่านี้ ถึงแม้จะนำมาใช้การค้นคว้าทางวิชาการก็ตามถือว่าเป็นสิ่งที่ศาสนาไม่อนุญาตให้กระทำ

ส่วนสิ่งที่เกิดขึ้นในประเทศอังกฤษ ซึ่งเป็นสิ่งที่ทางสหรัฐอเมริกาดำเนินการตาม ด้วยการให้ความเห็นชอบไปแล้ว คือการทำการทดลองกับตัวอ่อนที่ได้มาจากการตกไข่ ซึ่งมียูมามากมายเพราะโดยปกติแล้ว จะนำตัวอ่อนที่มีชีวิตออกมาจากร่างของสตรีที่มีปัญหาในการตั้งครรภ์ เพื่อนำตัวอ่อนกลับเข้าไปในมดลูกอีกครั้งหนึ่ง และสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นปกติ ก็คือทางธนาคารจะเก็บตัวอ่อนไว้จำนวนหนึ่งเพื่อใช้ในการทดลองได้หลายๆ ครั้งตัวอ่อนที่เหลือนี้ก็จะถูกกำจัดไป ภายหลังช่วงระยะเวลาหนึ่ง โดยไม่ถูกนำมาใช้ จุดนี้เองที่นักวิชาการเกิดความคิดที่จะนำตัวอ่อนที่เหลือนั้น มาทำการทดลอง ในเมื่อตัวอ่อนเหล่านั้นต้องถูกกำจัดอยู่แล้วไม่ว่าจะอย่างไรก็ตาม เมื่อเป็นอย่างนี้ข้าพเจ้าขอยืนอยู่ตรงกลางระหว่างการอนุญาตกับการห้าม และขอเรียกร้องให้นักวิชาการทั้งหลายเพิ่มการวินิจฉัยค้นคว้า สำหรับการทดลองทุกๆ ด้านก่อนที่จะออกคำวินิจฉัยทางศาสนาในเรื่องนี้

ดร.ชาฮิด อัลอาซาร์ ได้กล่าวว่า : การทำโคลนนิ่ง ไม่ใช่เป็นเรื่องการทำลายเจตนาของพระเจ้า หรือพยายามสร้างเหมือนการสร้างของพระเจ้าอย่างที่ท่านคนกล่าวหา เพราะสิ่งที่เกิดขึ้นคือปฏิบัติการณ์สร้าง ที่ยืนอยู่บนพื้นฐานของยีนเริ่มแรกที่มีมนุษย์ไม่ใช่เป็นผู้สร้าง แต่มันเป็นสิ่งที่อัลลอฮ์อาอาลาได้สร้างขึ้นไว้แล้ว

และการโคลนนิ่งในรอบดังกล่าวนี้ คือความมหัศจรรย์ และเป็นวิชาการที่อัลลอฮ์อาอาลา ได้ตั้งใจให้แก่แพทย์บางคน ความจริงเราอนุญาตการทำโคลนนิ่งพืช เพราะมีประโยชน์มากมายแก่มนุษยชาติ แต่การโคลนนิ่งสัตว์ และมนุษย์เป็นสิ่งที่จำเป็นต้องศึกษาก่อนที่จะมีมติใดๆ สำหรับความเห็นของเขา เกี่ยวกับการบำบัดรักษาด้วยยีนพันธุกรรม เพื่อรักษาโรคที่เกิดจากกรรมพันธุ์นั้นเขาเห็นว่า เป็นประโยชน์แก่มนุษย์จึงอนุญาตให้กระทำได้ และเขาได้กล่าวกับหลักนิติศาสตร์ที่ว่า “ความคับขันทำให้สิ่งต้องห้ามกลายเป็นสิ่งอนุญาต” ซึ่งบางครั้งทางการแพทย์ก็นำหลักนี้มาใช้ในส่วนที่เกี่ยวกับการทำแท้ง

ในที่สุดเขาได้กำชับว่ามุสลิมจะต้องทำงาน โดยจะต้องมีนายแพทย์มุสลิม ประจำอยู่ทุกโรง พยาบาลในอเมริกาเพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยมุสลิม ในการดำเนินการตามข้อกำหนดต่างๆ มากมายและที่เกี่ยวกับด้านศาสนา และด้านวิทยาศาสตร์.

นักวิชาการที่เข้าร่วมประชุมได้แถลงการณ์ว่าประเด็นเรื่องจริยธรรมยังไม่สามารถมีมติได้ระหว่างสิ่งที่ยังไม่ชัดเจนว่าเป็นขาวหรือดำ แต่ประเด็นส่วนใหญ่จะเป็นสีเทา ดังนั้นจึงจำเป็นต้องศึกษาค้นคว้าทั้งด้านศาสนา และวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับวิทยาการที่เกิดขึ้นนี้

สมัย เจริญช่าง

เปิดแฟ้มอดีตกาล: กระทรวง ศึกษาธิการกับแนวคิดเรื่องมาตรฐาน และการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

ย้อนไปตั้งแต่ปี พ.ศ.2536 “กฎ 3 จังหวัดชายแดนใต้” ประกอบด้วย นายเรวัตร ราชมุขดา ประธานกรรมการอิสลามประจำจังหวัดนราธิวาส นายอับดุลลาฮ์ อับดุลลาฮ์ ประธานกรรมการอิสลาม ประจำจังหวัดปัตตานี ดาโต๊ะอุมาร์ ตอฮิบ ดาโต๊ะยุติธรรมศาลจังหวัดนราธิวาส ดาโต๊ะนิเดร์ วาบา ดาโต๊ะยุติธรรมศาลจังหวัดปัตตานี และดาโต๊ะอาซิส เบญหวาน ดาโต๊ะยุติธรรมศาลจังหวัดยะลา ได้เข้าพบนายปรโมทย์ สุขุม รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ในขณะนั้น กล่าวคือ กลุ่มผู้ดูแลการศึกษาเอกชนดังกล่าว ได้ร้องขอให้ยกระดับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้เป็นโรงเรียนตามมาตรา 15 (1) เช่นเดียวกับโรงเรียนที่สอนวิชาสามัญทั่วประเทศ คณะผู้บริหารโรงเรียนดังกล่าว ให้เหตุผลว่า ปัจจุบันโรงเรียนประเภทนี้ เป็นที่นิยมของชาวมุสลิม ทั้งในพื้นที่และต่างพื้นที่เป็นอย่างมาก ตรวจสอบได้จากจำนวนนักเรียนของแต่ละโรงเรียนเป็นที่ประจักษ์ และคุณภาพทางการศึกษาของนักเรียนในหลักสูตรบูรณาการอิสลามศึกษา ก็มีมาตรฐานตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) เป็นส่วนใหญ่ หากกระทรวงศึกษาธิการสามารถดำเนินการได้ เยาวชนในภูมิภาคชายแดนภาคใต้ ก็จะมีโอกาสในอนาคต ไม่ด้อยกว่าเยาวชนในภูมิภาค ต่าง ๆ ของประเทศ

ท่านรัฐมนตรีปรโมทย์ สุขุม รับเรื่องไว้ เพื่อหารือกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ คือนายสัมพันธ์ ทองสมัคร หลังจากนั้น ได้มอบให้ ดร.โกวิท วรพิพัฒน์ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และคุณทวีศักดิ์ เสนาณรงค์ เลขาธิการ สช. ร่วมกันพิจารณาหาแนวทางเพื่อให้บรรลุผล คณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) ได้มีความเห็นชอบตามข้อสั่งการของรัฐมนตรี โดยใช้หลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษาของแต่ละโรงเรียนเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามหลักสูตรเป็นสำคัญ

ในที่สุด เมื่อปี พ.ศ. 2537 นายสัมพันธ์ ทองสมัคร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้ลงนามในระเบียบการอุดหนุนโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2537 โดยมีการแก้ไขจากระเบียบเดิมคือ ให้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามหลักสูตรบูรณาการอิสลามศึกษาที่ผ่านเกณฑ์การประเมินตามเกณฑ์ของ สช. เปลี่ยนจากโรงเรียนตามมาตรา 15 (2) เป็นโรงเรียนตามมาตรา 15 (1) คือได้รับการอุดหนุนรายหัวของนักเรียนเพิ่มมากขึ้น เพื่อจะได้มีศักยภาพในการพัฒนาการศึกษาให้กับนักเรียน ทั้งการจัดหาครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในสาขาวิชาการที่หายาก เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และ ภาษาไทย เป็นต้น นอกจากนี้ จะได้ดูแลสวัสดิการต่าง ๆ ของครูสอนวิชาการศาสนาอิสลามได้มากขึ้น และจะได้นำไปปรับปรุงและจัดหาหนังสือต่าง ๆ เข้าห้องสมุดของโรงเรียน ตลอดจนอุปกรณ์การเรียนการสอน (เทคโนโลยีทางการศึกษา) โดยเงินอุดหนุนรายหัวมี 2 ประเภท คือ ระดับมัธยมต้นหัวละ (ประมาณ) 12,000 บาท ส่วนระดับมัธยมปลายหัวละ (ประมาณ) 16,000 บาท การอุดหนุนได้รับเพิ่มขึ้น เปรียบเทียบระหว่างระเบียบเก่า ปี 2536 กับระเบียบใหม่ ปี 2537 บางโรงเรียน เช่น โรงเรียนอัสตริเกียะห์อัลอิสลามียะห์ อำเภอมะนัง จังหวัดนราธิวาส ปี 2536 ได้รับเงินอุดหนุน 900,000 บาท ปี 2537 ได้รับเงินอุดหนุน 11,000,000 บาท โรงเรียนดารุสสลาม ต้นหยงมัส อำเภอรามัน จังหวัดนราธิวาส ปี 2537 ได้รับเงินอุดหนุน 13,000,000 บาท และโรงเรียนธรรมวิทยา ตลาดเก่า อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา ปี 2537 ได้รับเงินอุดหนุน จำนวน 15,000,000 บาท

ในปี พ.ศ. 2537 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการคือ นายสัมพันธ์ ทองสมัคร ได้ลงนามในระเบียบการอุดหนุนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ฉบับใหม่ มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้คือ

1. โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่เปิดสอนหลักสูตรบูรณาการอิสลามศึกษา ในพื้นที่เขตการศึกษา 2 (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล) และเขตการศึกษา 3 (สงขลา พัทลุง นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี ชุมพร) และเขตการศึกษา 4 (ตรัง กระบี่ พังงา ภูเก็ต ระนอง) ที่มีมาตรฐานผ่านการประเมิน ตามระเบียบของสำนักงานการศึกษาเอกชน (สช.) แล้ว ให้ปรับจากโรงเรียน

ตามมาตรา 15 (2) ให้เป็นโรงเรียนตามมาตรา 15 (1) คือ ได้รับการอุดหนุนรายหัวเต็ม 100 เปอร์เซ็นต์ เช่นเดียวกัน

2. เปิดโอกาสให้โรงเรียนเอกชนทั่วประเทศ ที่เปิดสอนหลักสูตรบูรณาการอิสลามศึกษาได้เช่นเดียวกับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (โดยถือเป็นหลักสูตรกลางใช้ได้ทั่วประเทศ)

3. โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่จดทะเบียนกับทางราชการก่อนปี พ.ศ. 2521 สามารถเปลี่ยนมาใช้หลักสูตรบูรณาการอิสลามศึกษาได้ และมีสิทธิขอรับเงินอุดหนุนรายหัวจากกระทรวงศึกษาธิการได้เช่นเดียวกัน

ขอเรียนเพิ่มเติมว่า การแก้ไขระเบียบการอุดหนุนครั้งนี้ เสมือนฝนตกทั่วฟ้า เม็ดเงินกระจายไปทั่วทั้งประเทศ เป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนชาวไทยมุสลิมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในบริบทที่ตรงกับความต้องการของชุมชน คือ “คุณธรรมเป็นต้นทุนชีวิต สามัญศึกษาช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิต” และสิ่งที่เป็นรูปธรรม กล่าวคือ มีโรงเรียนหลายแห่งที่จดทะเบียนก่อนปี พ.ศ.2521 ได้ยื่นเรื่องขอเปลี่ยนหลักสูตร จากโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม มาเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามหลักสูตรบูรณาการอิสลามศึกษา เช่น โรงเรียนท่าอิฐศึกษา ตำบลท่าอิฐ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี หรือโรงเรียนที่ปรับเปลี่ยนสภาพจากโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามเดิม ตามหลักเกณฑ์ใหม่ คือ โรงเรียนอิสลามสันติชน ซอยลาดพร้าว 112 เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร เป็นต้น

จากผลที่กระทรวงศึกษาธิการดำเนินงานในทิศทางสนองตอบต่อเสียงเรียกร้องของประชาคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ ด้วยการส่งเสริมสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษา โดยใช้คำสอนของศาสนาสร้างคุณธรรมในตัวผู้เรียน พร้อมทั้งสร้างองค์ความรู้ในสายสามัญ เพื่อพัฒนาระดับคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น วันนี้ นับเนื่องด้วยกาลเวลาผ่านมา 30 ปี สังคมได้รับประโยชน์จากผลผลิตของโรงเรียนประเภทนี้ ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาโรงเรียนถูกเผาหมดไป เช่นเดียวกันปัญหาข้าราชการครูถูกจับตัวไปเรียกค่าไถ่ ก็หมดไป เพราะโครงการ “ครูทายาท” ออกดอกออกผลบานสะพรั่ง ปัจจุบัน ผู้บริหารโรงเรียนของรัฐและข้าราชการครูส่วนใหญ่ เป็นคนในพื้นที่ เข้าใจวัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนเป็นอย่างดี แตกต่างจากในอดีตที่นำบุคลากรต่างพื้นที่ ต่างวัฒนธรรมเข้าไปปฏิบัติงานในพื้นที่ และมีความหวาดระแวงซึ่งกันและกัน จนมีการถือเอา ถือเรามาเป็นระยะเวลาช้านาน

2. ประชาชนในพื้นที่ ได้รับการบริการทางการศึกษาทั่วถึง ทั้งในเมืองและในชนบทที่ห่างไกล เพราะโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาแบบบูรณาการอิสลามศึกษา ได้รับการจัดตั้งขึ้นกระจายกระจาย ทั้งในเขตตัวเมือง ใกล้ตัวอำเภอ และตามตำบล หรือหมู่บ้านที่ห่างไกลออกไป เมื่อการศึกษาเข้าถึงทุกพื้นที่ ประชาชนก็หันมานิยมส่งบุตรหลานเข้ารับการศึกษ ประชาชนในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ในอดีตที่เขาไม่ได้เรียน เพราะไม่มีสถานศึกษาให้ลูกหลานเข้าเรียน เขาจึงขาดโอกาส ถ้ามองถึงศักยภาพทางความสามารถ ระดับสติปัญญาคนในบริเวณนั้น ไม่ด้อยไปกว่าคนในเมืองใหญ่ ๆ หรือ คนในภูมิภาคอื่นแม้แต่น้อย ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของบุคคล และสถานศึกษาที่ช่วยป้อนอาหารสมองและทักษะชีวิต ในปัจจุบัน จะพบเป็นที่ประจักษ์ของผู้นำทางด้านวิชาการ บุคลากรในพื้นที่ชายแดนใต้ เป็นนักวิชาการสำเร็จการศึกษา ระดับปริญญาโท ปริญญาเอกจำนวนมาก จบทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีตำแหน่งทางวิชาการเป็น ผศ.และ รศ.ก็จำนวนมาก บางคนได้เป็นศาสตราจารย์ก็มี

ดังนั้น เมื่อหันไปมองดูกลุ่มอาชีพที่เป็นเสมือน “ครีมหน้าเค้ก” คือ ผู้จบการศึกษาในสาขาแพทยศาสตร์ ปัจจุบันมีจำนวนมาก ผู้อำนวยการโรงพยาบาลหลายแห่งเป็น “แพทย์มุสลิมลูกพื้นที่” จนมีการจัดตั้ง “สมาคมจันทร์เสี้ยว” ของบุคลากรทางการแพทย์มุสลิมในจังหวัดภาคใต้ ซึ่งปรากฏว่า มีสมาชิกจากกลุ่มอาชีพดังกล่าวมากกว่า “สมาคมแพทย์มุสลิม” ที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร และบุคลากรของสมาคมจันทร์เสี้ยวในภาคใต้ส่วนใหญ่ เป็นบุคลากรทางการแพทย์ ที่ล้วนเป็นคนหนุ่มคนสาวที่ยังมีไฟแรงในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความภาคภูมิใจ ดังนั้น การสร้างคน ทำให้นึกถึงข้อเขียนและคำพูดของ “ฟาม วัน ด่ง” (Pham Van Dong) นักปฏิวัติเวียดนามเคยกล่าวว่า “หากต้องการกินผลไม้ชนิดใด ปลูกวันนี้ อีกห้าปี จะได้กินผล หากจะสร้างคนให้เป็นอย่างไร เริ่มสร้างวันนี้ แล้วอีก 50 ปี จะได้เห็นผล”

วันนี้ เราสร้างโอกาสทางการศึกษาที่จังหวัดชายแดนใต้มากกว่า 30 ปีแล้ว นับจากวันที่โรงเรียนถูกเผาจำนวน 38 แห่ง ในปี พ.ศ. 2537 จนมาถึงกาล ณ วันนี้

บทเรียนจากชาวโซโดม(Sodomites)

วิโรจน์ บุญมาเลิศ

เมื่อศึกษาความหมายจากอัลกุรอานอย่างละเอียด จะพบว่ามีสาระต่าง ๆ มากมายที่ทำให้อัลกุรอานมิใช่เป็นเพียงคำภีร์จากฟากฟ้าตามความเข้าใจของคนทั่วไป หากแต่เป็นทั้งหลักการเชื่อด้านจิตใจ ประวัติของบรรดาชนเผ่าต่างๆในอดีต แขนงต่างๆของกฎหมายและศาสตร์ที่เกี่ยวกับมนุษย์โลกเช่นวิทยาศาสตร์ แพทย์ศาสตร์ ดาราศาสตร์ เป็นต้น คำถามที่อยู่ในสมองมนุษย์ในทุกยุคสมัยคือ เหตุใดพระองค์อัลลอฮ์(ช.บ.) จึงต้องส่งศาสนทูตของพระองค์มาหลายท่าน นอกจาก 25 ท่านตามที่ระบุในอัลกุรอานแล้วยังมีอีกมากมายที่ได้ระบุตามที่พระองค์อัลลอฮ์ทรงตรัส นักวิชาการส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า ที่พระองค์อัลลอฮ์(ช.บ.) ต้องส่งศาสนทูตของพระองค์มายังชาวโลกหลายท่าน ก็เพราะการพัฒนาด้านสติปัญญาของมนุษย์ในแต่ละยุคสมัยมีความแตกต่าง การที่จะให้ประชาชาติในยุคก่อนท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ศรัทธาในจำเป็นต้องอาศัยความสามารถพิเศษของบรรดาศาสนทูตที่เรียกว่า “มูวะฮิซัต” หรือปาฏิหาริย์ เข้ามาเป็นส่วนประกอบที่สำคัญ トラバจนยุคของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ สติปัญญาของมนุษย์มีความสมบูรณ์พอที่จะพิจารณาเหตุผลเพื่อการศรัทธาโดยไม่จำเป็นต้องใช้ปาฏิหาริย์ใดๆมาประกอบ ประวัติของกลุ่มชนในอดีตที่ระบุในอัลกุรอานและสิ่งที่พวกเขาประสบคือหนึ่งเหตุผลที่ทำให้มนุษย์ยุคนี้มีความสำนึกและยำเกรงพระองค์อัลลอฮ์(ช.บ.) ทั้งนี้เนื่องจากประวัติของกลุ่มชนในอดีตคือบทเรียนอันทรงคุณค่าสำหรับกลุ่มชนปัจจุบัน

เรื่องราวของท่านนบิลูฏและกลุ่มชนของท่านคือบทเรียนหนึ่งที่สมควรหยิบยกมาศึกษาพิจารณา เพื่อให้รอดพ้นจากสิ่งที่กลุ่มชนของท่านนบิลูฏได้รับ ท่านนบิลูฏได้รับแต่งตั้งให้เป็นศาสนทูตของอัลลอฮ์ร่วมสมัยกับท่านนบิอิบรอฮีมซึ่งมีศักดิ์เป็นลุงของท่านนบิลูฏ ทั้งนบิลูฏและนบิอิบรอฮีมเป็นชาวเมืองบาบิโลนหรืออิรักปัจจุบันและเป็นถิ่นกำเนิดของท่านนบิอิบรอฮีม ต่อมาท่านนบิลูฏและท่านนบิอิบรอฮีมพร้อมครอบครัวก็ได้อพยพมายังแผ่นดินชาม (Levant) ปัจจุบันเป็นที่ตั้งของสี่ประเทศคือ ปาเลสไตน์ ซีเรีย เลบานอน และจอร์แดน ท่านนบิลูฏได้รับแต่งตั้งให้เป็นศาสนทูตของพระองค์อัลลอฮ์มายังชาวเมืองโซโดม (Sodomites) ที่ตั้งอยู่ชายแดนระหว่างประเทศจอร์แดนและปาเลสไตน์ ปัจจุบันรู้จักกันในนามทะเลมรณะ หรือ Dead Sea พื้นที่นี้ในอดีตเคยเป็นที่ราบและเป็นแหล่งพักพิงของบรรดาผู้เลี้ยงปศุสัตว์และกองคาราวานเหล่าพ่อค้า ท่านได้รับคำสั่งให้ทำหน้าที่เรียกร้องชาวโซโดมให้เคารพภักดีพระองค์อัลลอฮ์(ช.บ.) แต่เพียงพระองค์เดียว ละทิ้งพฤติกรรมชั่วร้ายที่ได้รับตกทอดจากบรรพบุรุษ ความเสื่อมทรามทางจิตใจที่ชาวโซโดมปฏิบัติคือการมีสัมพันธภาพระหว่างเพศเดียวกัน พฤติกรรมนี้ปัจจุบันได้กลับมาเป็นที่ยอมรับและถือปฏิบัติกันอย่างแพร่หลาย ท่านนบิลูฏได้เริ่มทำหน้าที่ปลุกฝังจิตศรัทธาให้แก่ชาวโซโดม ดังปรากฏในซูเราะฮ์ อังซุรออ์ อายะฮ์ที่ 164 ความว่า “ดังนั้นพวกท่านจงยำเกรงอัลลอฮ์ และเชื่อฟังฉัน” และในอายะฮ์ที่ 164 ความว่า “และฉันมิได้เรียกร้องสิ่งตอบแทนใดๆจากพวกท่าน สิ่งตอบแทนของฉันมิได้มาจากผู้ใดนอกจากพระผู้อภิบาลแห่งสากลโลก” ท่านนบิลูฏได้สื่อให้ประชาชาติของท่านทราบว่าการทำหน้าที่ของท่านนั้นมิได้รับการจ้างวานจากผู้ใด สิ่งตอบแทนของท่านมาจากพระองค์อัลลอฮ์(ช.บ.) แต่เพียงพระองค์เดียว หน้าที่ต่อมาของท่านนบิลูฏคือให้ชาวโซโดมที่เป็นกลุ่มชนของท่านเลิกการกระทำสิ่งที่เสื่อมทรามทางศีลธรรมซึ่งไม่เคยปรากฏว่ามีเผ่าพันธุ์ใดในอดีตปฏิบัติมาก่อน นั่นคือการมีเพศสัมพันธ์กับเพศ

เดียวกัน ดังระบุในซูเราะฮ์ อัลอะฮ์รอฟ อายะฮ์ที่ 80 ความว่า “และจงรำลึกถึงลูฏ ขณะที่กล่าวแก่กลุ่มชนของเขาว่า ท่านทั้งหลายจะปฏิบัติสิ่งชั่วช้าน่ารังเกียจซึ่งไม่มีผู้ใดจากประชาชาติก่อนพวกท่านเคยปฏิบัติมาก่อนกระนั้นหรือ” และในซูเราะฮ์ อัลอังกะบูต อายะฮ์ที่ 29 ความว่า “แท้จริงพวกท่านสมสู่กับผู้ชาย และปล้นสดมตามเส้นทางสาธารณะ กระทำอนาจารในที่ชุมนุมของพวกท่าน แต่มิได้มีคำตอบใดจากกลุ่มชนของเขานอกจากพวกเขาเหล่านั้นว่า จงนำการลงโทษของอัลลอฮ์มายังพวกเราซิ หากท่านเป็นหนึ่งในหมู่ผู้สัตย์จริง” นอกจากชาวโซโดมจะไม่รับฟังคำเตือนของท่านนบีลูฏแล้ว พวกเขายังทำทลายการลงโทษของพระองค์อัลลอฮ์(ช.บ.) เยาะเย้ยท่านนบีลูฏและบรรดาผู้ศรัทธาทำทลาย เดชาสามารถของพระองค์อัลลอฮ์(ช.บ.) พระองค์อัลลอฮ์จึงทรงส่งมะลาอิกะฮ์มายังท่านนบีลูฏเพื่อมิให้ท่านเป็นกังวลต่อสิ่งที่ชาวโซโดมปฏิบัติต่อท่าน พร้อมกับแจ้งให้ทราบว่าพระองค์อัลลอฮ์(ช.บ.) จะทรงให้ท่านและบรรดาผู้ศรัทธารอดพ้นจากพฤติกรรมอันชั่วร้ายของบรรดาผู้ปฏิเสธ

อยู่มาวันหนึ่งพระองค์อัลลอฮ์(ช.บ.) ทรงส่งมะลาอิกะฮ์สามท่านมาในรูปชายหนุ่มที่มีหน้าตาหล่อเหลาหนึ่งในนั้นคือท่านญิบริล มะลาอิกะฮ์ทั้งสามได้มายังบ้านของท่านนบีอิบรอฮีม ท่านนบีอิบรอฮีมจึงจัดเตรียมอาหารต้อนรับเพราะไม่ทราบว่าชายสามคนนั้นเป็นใคร ปรากฏว่ามะลาอิกะฮ์ในรูปร่างของชายทั้งสามไม่แต่ต้องอาหารที่ท่านนบีอิบรอฮีมจัดมาเลี้ยงเลย ชายสามคนจึงพูดขึ้นว่า “ไม่ต้องกลัว เพราะพวกเราเป็นมะลาอิกะฮ์ ที่พระองค์อัลลอฮ์(ช.บ.) ส่งพวกเรามา เพื่อแจ้งข่าวดีแก่ท่านว่าท่านจะได้มีบุตรคนที่สองจากนางซาระฮ์ (ซาร่า) ทั้งที่นางเป็นหมัน” พวกเขายังแจ้งท่านนบีอิบรอฮีมอีกว่าพวกเขาจะไปเมืองโซโดมเพื่อทำลายล้างกลุ่มชนนบีลูฏตามบัญชาของพระองค์อัลลอฮ์(ช.บ.) เมื่อทั้งสามมาถึงบ้านท่านนบีลูฏได้กล่าวแก่ท่านนบีลูฏว่า “พวกเราทั้งสามคือมะลาอิกะฮ์ที่พระองค์อัลลอฮ์ส่งมาทำลายล้างชาวโซโดมกลุ่มชนของท่าน” มะลาอิกะฮ์ทั้งสามสั่งให้ท่านนบีลูฏพาครอบครัวและบรรดาผู้ศรัทธาออกจากเมืองโซโดมในยามค่ำคืน และอย่าให้ผู้ใดเห็นหลังมองนอกจากท่านนบีลูฏ ในซูเราะฮ์ อัลอังกะบูตอายะฮ์ที่ 33 ความว่า “และเมื่อทูตของเรา (มะลาอิกะฮ์) ได้มาหาลูกเขาเป็นทุกข์เนื่องด้วยพวกเขาแล้วจะให้ความคุ้มครองไม่ได้ ดังนั้น (มะลาอิกะฮ์) จึงกล่าวว่าอย่ากลัวและเศร้าโศกเสียใจเลย แท้จริงเราเป็นผู้ช่วยเหลือท่านและบริวารของท่านเว้นแต่กรยาของท่าน เพราะนางอยู่ในหมู่ผู้ที่ต้องถูกทำลาย” และในอายะฮ์ที่ 34 ความว่า “แท้จริงเราเป็นผู้นำการลงโทษจากฟากฟ้าสู่ชาวเมืองนี้ เนื่องจากพวกเขาฝ่าฝืน” พระองค์อัลลอฮ์(ช.บ.) ทรงลงโทษชาวเมืองโซโดมตามที่พวกเขาทำทลาย ดังที่ระบุในซูเราะฮ์ อัลฮัจร์ อายะฮ์ที่ 73,74 ความว่า “ดังนั้นเสียงกัมปนาทได้คร่าพวกเขาเมื่อดวงอาทิตย์ขึ้น, แล้วเราได้พลิก (แผ่นดิน) กลับให้ส่วนบนเป็นส่วนล่าง และได้ให้หินจากนรก (ประหนึ่งท่าฝน) หล่นลงมาทับพวกเขา”

ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกับชาวโซโดมย่อมเป็นบทเรียนแก่บรรดาผู้ที่ประสงค์จะกระทำเยี่ยงชาวโซโดม บทลงโทษที่ชาวโซโดมได้รับเป็นลำดับอย่างต่อเนื่องมีสามประเภทคือ หนึ่งเสียงกัมปนาทอย่างรุนแรง ความรุนแรงของเสียงมีผลทำให้แผ่นดินทั้งเมืองของโซโดมสั่นสะเทือน เป็นการลงโทษประเภทเดียวกับที่พระองค์อัลลอฮ์(ช.บ.) ทรงใช้กับชนเผ่าซะมูด (กลุ่มชนของท่านนบีศอและห์) สอง ญิบริลได้ใช้ปลายปีกทั้งสองปักลงในดินแล้ววัดเมืองโซโดมทั้งเมืองขึ้นแล้วพลิกคว่ำลง สาม พระองค์อัลลอฮ์(ช.บ.) ทรงส่งฝนมาในรูปของหินแครงจากนรกหล่นลงมายังชาวเมืองโซโดม หินแต่ละก้อนถูกประทับชื่อชาวเมืองโซโดมทุกคน ดังที่ระบุในซูเราะฮ์ฮูด อายะฮ์ที่ 83 ความว่า “มันถูกประทับ (ชื่อ) ไว้ ณ พระผู้อภิบาลของเจ้า และมันไม่ไกลไปจากผู้อธรรม” มีรายงานว่าเรื่องราวของชาวโซโดม ได้ถูกจารึกในสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์หลายแห่งเพื่อเตือนสติชาวโลกถึงการกระทำอันผิดศีลธรรมนี้...

นายแพทย์ชาติชาย
วงศ์อารี

บทความสุขภาพ ปวดเข่า

อาการ ปวดเข่า เกิดจากอะไร วิธีป้องกันและรักษา อาการปวดเข่า

HEALTHCARE YOU CAN TRUST
เรื่องสุขภาพ...ไว้ใจเรา

1270

สวัสดีครับสาระความรู้เกี่ยวกับการแพทย์ในวารสารมุสลิมบางกอก เล่มนี้ผมจะขอพูดถึง “อาการปวดเข่า”

ข้อเข่าเป็นอวัยวะสำคัญที่ใช้ในการเคลื่อนไหวและรับน้ำหนักของร่างกาย แต่หลายคนมักเผชิญกับอาการปวดเข่า ซึ่งเกิดได้ทั้งในผู้สูงอายุและคนวัยหนุ่มสาว และอาจเกิดได้จากหลากหลายสาเหตุ เช่น การเสื่อมสภาพของกระดูกอ่อน การอักเสบ หรือการบาดเจ็บจากกิจกรรมต่าง ๆ การมีความรู้และความเข้าใจในการป้องกันและรักษาอาการปวดเข่าจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ทุกคนควรรู้ไว้

* อาการปวดเข่าสามารถเกิดได้จากหลายปัจจัย เช่น การเสื่อมสภาพของข้อเข่า การบาดเจ็บ หรือการอักเสบ

* นอกจากผู้สูงอายุแล้ว ผู้ที่มีน้ำหนักตัวมาก หรือมีการใช้ข้อเข่าในการทำกิจกรรมที่ทำให้ข้อเข่ารับน้ำหนักมาก เช่น การวิ่ง ก็อาจเสี่ยงต่อการปวดข้อเข่ามากขึ้นได้เช่นกัน

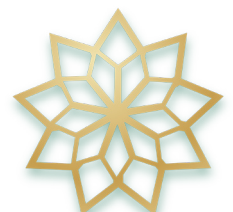
* การออกกำลังกายอย่างเหมาะสมและสม่ำเสมอ จะช่วยเสริมสร้างความแข็งแรงให้กับข้อเข่า และป้องกันการบาดเจ็บที่ข้อเข่าได้

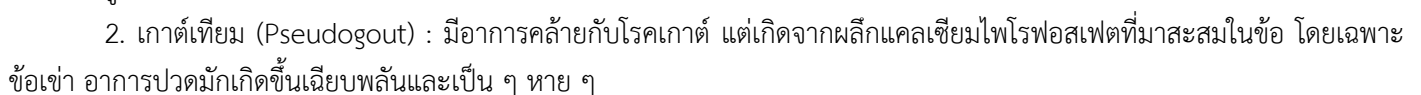
* การใช้รองเท้าที่รองรับน้ำหนักได้ดีสอดคล้องกับรูปเท้า หรือการรักษาท่าทางที่ถูกต้องทั้งการนั่งและยืน จะช่วยลดความเสี่ยงในการเจ็บข้อเข่าลงได้

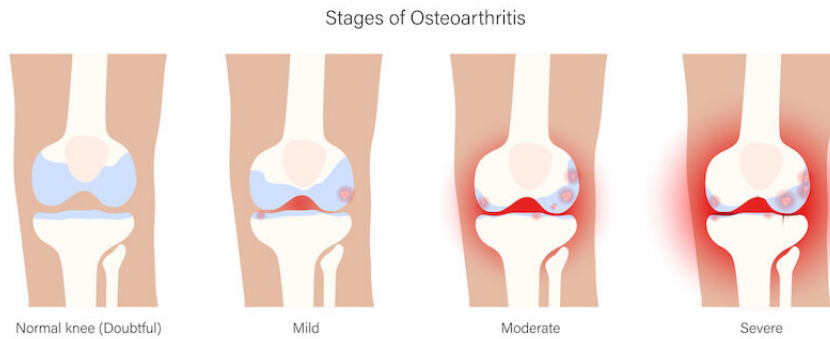
ข้อเข่าคืออะไร ประกอบด้วยอะไรบ้าง?

ข้อเข่าเป็นข้อต่อสำคัญที่ช่วยให้เราสามารถเดิน วิ่ง และเคลื่อนไหวร่างกายได้อย่างคล่องตัว โครงสร้างของข้อเข่าประกอบด้วยกระดูกต้นขา (Femur) กระดูกหน้าแข้ง (Tibia) และลูกสะบ้า (Patella) ซึ่งอวัยวะที่กล่าวมาจะทำงานร่วมกันเพื่อรองรับน้ำหนักและการเคลื่อนไหว นอกจากนี้ ยังมีส่วนสำคัญอื่น ๆ ที่ช่วยให้ข้อเข่าทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่

- น้ำหล่อเลี้ยงข้อเข่า ช่วยลดการเสียดสีและทำให้การเคลื่อนไหวราบรื่น
- เอ็นรอบข้อเข่า เอ็นหัวเข่า เอ็นไขว้หน้า และเอ็นไขว้หลังที่จะช่วยเพิ่มความมั่นคง
- หมอนรองกระดูกเข่า มีบทบาทสำคัญในการรองรับแรงกระแทกและกระจายน้ำหนักให้กับข้อเข่า

สาเหตุของอาการปวดเข่าเกิดจากอะไร?

อาการปวดเข่าสามารถเกิดขึ้นได้จากหลายปัจจัย ทั้งจากการบาดเจ็บเฉียบพลันและความเสื่อมของโครงสร้างข้อเข่าตามอายุ โดยอวัยวะที่มักเป็นสาเหตุของอาการนี้จะมี ดังนี้

กระดูกอ่อนเสื่อมสภาพหรือฉีกขาด (Cartilage Damage) : กระดูกอ่อนเป็นโครงสร้างสำคัญที่ช่วยลดแรงเสียดสีภายในข้อเข่า ทำให้การเคลื่อนไหวเป็นไปอย่างราบรื่น โดยจะทำงานร่วมกับหมอนรองกระดูกซึ่งช่วยกระจายน้ำหนักและแรงกดทับในข้อเข่า หากกระดูกอ่อนเกิดความเสียหายและไม่ได้รับการรักษา อาจทำให้กระดูกเสียดสีกันโดยตรง และเพิ่มความเสี่ยงต่อโรคข้อเข่าเสื่อมได้ โดยสาเหตุหลักของอาการปวดเข่าที่เกี่ยวข้องกับกระดูกอ่อนก็จะได้แก่

๑ หมอนรองกระดูก (Meniscus) เสื่อมหรือฉีกขาด : มักเกิดจากการเสื่อมสภาพตามอายุหรืออุบัติเหตุ เช่น การบิดหมุนข้อเข่าผิดท่า ส่งผลให้เกิดอาการปวดเข่า และเพิ่มโอกาสในการเกิดข้อเข่าเสื่อม

๒ กระดูกอ่อน (Cartilage) สึกหรือหลุดร่อน : เกิดจากการใช้งานหนัก เช่น นั่งยอง ๆ เป็นเวลานาน หรือเดินขึ้นลงบันไดบ่อย หากกระดูกอ่อนหลุดร่อนออกมาเป็นชิ้นเล็ก ๆ ขัดขวางการเคลื่อนไหวของข้อเข่า และทำให้เกิดอาการปวดเข่าเรื้อรังได้

เส้นเอ็น (Ligament) บาดเจ็บหรืออักเสบ : เมื่อใช้งานข้อเข่าซ้ำ ๆ หรือการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุก็อาจทำให้เส้นเอ็นรอบข้อเข่าได้รับความเสียหาย เช่น เอ็นไขว้หน้าฉีกขาด หรือเอ็นลูกสะบ้าอักเสบ จนทำให้มีอาการปวด บวม และข้อเข่ารู้สึกไม่มั่นคง อาจมีการเคลื่อนไหวไม่ได้เหมือนก่อนมีอาการบาดเจ็บ ซึ่งมักพบในนักกีฬาหรือผู้ที่ออกกำลังกายหนักเป็นประจำ

ภาวะข้อเข่าเสื่อม (Osteoarthritis of the Knee) : เป็นสาเหตุที่พบบ่อยในผู้สูงอายุ ซึ่งผู้ป่วยจะมีเสียงในข้อเข่า รู้สึกเข่าไม่มั่นคง อาจสังเกตเข่ามีความผิดรูปจากเดิม อาการปวดมักเริ่มจากด้านในของข้อเข่าและลุกลามไปทั่วบริเวณหากไม่ได้รับการรักษา ซึ่งปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เกิดข้อเข่าเสื่อมเร็วขึ้น ได้แก่ น้ำหนักตัวมาก การใช้งานข้อเข่าหนัก และอาการบาดเจ็บที่ไม่ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสม

อาการปวดเข่าขึ้นไหนควรพบแพทย์?

อาการปวดหัวเข่าบางครั้งก็สามารถบรรเทาได้เองด้วยการพักผ่อนและการดูแลตัวเอง แต่หากอาการรุนแรงหรือมีอาการผิดปกติร่วมด้วย ก็ควรรีบพบแพทย์เพื่อตรวจวินิจฉัยและรับการรักษาอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะเมื่อปวดต่อเนื่องหลายวันก็ควรเข้ารับการตรวจจากแพทย์ทันที โดยจะมีอาการเบื้องต้นดังนี้

• ปวดแม้ไม่ได้ขยับ : หากมีอาการปวดตลอดเวลา แม้ขณะพักหรือไม่ได้ลงน้ำหนัก อาจเป็นสัญญาณของการอักเสบรุนแรง หรือภาวะข้อเข่าเสื่อมที่ควรได้รับการดูแลจากแพทย์

• ลงน้ำหนักเข่าไม่ได้ : อาการปวดที่เกิดขึ้นทุกครั้งเมื่อพยายามลงน้ำหนักที่เข่า อาจเป็นสัญญาณของการบาดเจ็บของเอ็น หมอนรองกระดูก หรือกระดูกอ่อนในข้อเข่า

• ข้อเข่าผิดรูปหรือมีอาการบวม : หากสังเกตเห็นว่าข้อเข่าข้างหนึ่งบวมจนเสียรูป หรือกดแล้วรู้สึกตึงแน่น อาจเกิดจากของเหลวที่สะสมในข้อเข่า ภาวะอักเสบที่ควรได้รับการตรวจโดยแพทย์หรือมีอาการเข่าอึดๆ เข่าในหรือเข่านอกเมื่อมองจากด้านหน้า

• มีรอยฟกช้ำหรือเลือดออกผิดปกติรอบหัวเข่า : การมีรอยฟกช้ำโดยไม่ทราบสาเหตุ หรือมีอาการปวดร่วมกับเลือดออกใต้ผิวหนัง อาจเป็นสัญญาณของเส้นเลือดแตก หรือเอ็นฉีกขาด

• งอหรือเหยียดเข่าไม่ได้เต็มที่ : รู้สึกว่าหัวเข่าฝืด ไม่สามารถงอหรือเหยียดจนสุด หรือมีอาการสะดุดขณะขยับ

• ปวดเข่าร่วมกับมีไข้ ตัวร้อน : อาการปวดข้อเข่าพร้อมกับไข้สูง อาจเป็นสัญญาณของการติดเชื้อภายในข้อเข่า ซึ่งควรได้รับการรักษาทันที

แนวทางการรักษาเบื้องต้นของอาการเจ็บข้อเข่า

อาการปวดข้อเข่าอาจเกิดจากการใช้งานหนัก การบาดเจ็บ หรือภาวะข้ออักเสบ ซึ่งสามารถบรรเทาอาการได้ด้วยการดูแลตนเองเบื้องต้น หากอาการไม่รุนแรงสามารถใช้วิธีต่อไปนี้เพื่อช่วยลดอาการปวด และป้องกันไม่ให้อาการแย่ลงได้ โดยวิธีแก้ปวดเข่าเบื้องต้นมีดังนี้

- พักการใช้งานข้อเข่า : ลดกิจกรรมที่ทำให้ข้อเข่าต้องรับน้ำหนักมาก เช่น การยืนหรือเดินเป็นเวลานาน การขึ้นลงบันไดบ่อย ๆ แต่ยังสามารถเคลื่อนไหวได้ตามปกติโดยไม่ให้เกิดแรงกดที่ข้อเข่ามากเกินไป
- ยกขาสูง : เมื่อนั่งหรือนอน ควรยกขาให้สูงกว่าระดับลำตัวโดยใช้หมอนรองใต้เข่า เพื่อลดอาการบวมและช่วยให้เลือดไหลเวียนดีขึ้น
- ประคบเย็นหรือน้ำแข็งในช่วงแรก : หากมีอาการปวดและอักเสบเฉียบพลัน ควรประคบเย็นด้วยผ้าห่อน้ำแข็งบริเวณข้อเข่า 15-20 นาที ทุก 2-3 ชั่วโมง เพื่อลดอาการบวมและชะลอการอักเสบ
- ประคบร้อนเมื่ออาการเรื้อรัง : หากอาการปวดข้อเข่าต่อเนื่องนานกว่า 24 ชั่วโมง หรือมีอาการเรื้อรัง ควรประคบอุ่นเพื่อช่วยให้เลือดไหลเวียนดีขึ้น และลดอาการตึงของกล้ามเนื้อรอบข้อเข่า
- รับประทานยาแก้ปวดหรือลดการอักเสบ : หากมีอาการปวดมาก อาจใช้ยาแก้ปวดกลุ่มพาราเซตามอล หรือยาแก้อักเสบที่ไม่ใช่สเตียรอยด์ (NSAIDs) ตามคำแนะนำของแพทย์หรือเภสัชกร

หากอาการหนักขึ้นอาจต้องใช้วิธีการรักษาอื่น ๆ เช่น การทำกายภาพ หรือการผ่าตัดเข่าเสื่อม เข้ามาช่วยในการรักษาแทนวิธีเบื้องต้นเหล่านี้

วิธีป้องกันไม่ให้อาการปวดเข่า

เราสามารถป้องกันไม่ให้เกิดอาการปวดข้อเข่าได้ ด้วยการดูแลร่างกายอย่างเหมาะสม และปรับพฤติกรรมในชีวิตประจำวันให้ถูกต้อง โดยใช้วิธีการดังต่อไปนี้

- ระวังการเคลื่อนไหวและการเล่นกีฬา : หลีกเลี่ยงกิจกรรมที่เสี่ยงต่อการบาดเจ็บ โดยเฉพาะกีฬาที่มีการกระแทกสูง เช่น วอลเลย์บอล กระโดด หรือเปลี่ยนทิศทางกะทันหัน
- ออกกำลังกายอย่างเหมาะสม : การออกกำลังกายช่วยเสริมความแข็งแรงของกล้ามเนื้อรอบข้อเข่า แต่ควรเลือกวิธีที่ไม่เพิ่มแรงกดต่อเข่ามากเกินไป เช่น ว่ายน้ำ ปั่นจักรยาน หรือโยคะ และควรเริ่มต้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป
- ควบคุมน้ำหนักตัวให้อยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม : น้ำหนักตัวที่มากเกินไปจะเพิ่มแรงกดทับที่ข้อเข่า ทำให้เกิดการเสื่อมของกระดูกอ่อนเร็วกว่าปกติ การรักษาน้ำหนักให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมจะช่วยลดความเสี่ยงได้
- สวมรองเท้าที่รองรับแรงกระแทกได้ดี : เลือกรองเท้าที่มีพื้นรองรับแรงกระแทกและรองรับรูปเท้าได้ดี โดยเฉพาะหากต้องเดินหรือยืนนานๆ หลีกเลี่ยงการใช้รองเท้าส้นสูงบ่อยๆ เนื่องจากอาจเพิ่มแรงกดต่อข้อเข่า
- รับประทานอาหารบำรุงข้อเข่า : การรับประทานอาหาร ยา หรือสารเสริมอาหารที่มีสารอาหารบำรุงข้อเข่า เช่น Glucosamine ที่ช่วยในเรื่องการซ่อมแซมข้อเข่า และเสริมสร้างความยืดหยุ่นของข้อต่อ
- สมุนไพรแก้ปวดเข่า : สมุนไพรบางชนิด เช่น ขมิ้น ขิง และแคปซิก้า สามารถช่วยลดอาการปวดและอักเสบที่ข้อเข่าได้ ทั้งนี้ การกินสมุนไพรควรปรึกษาแพทย์ก่อนทุกครั้งเนื่องจากอาจส่งผลกระทบต่อการทำงานของตับและไตได้
- ยืดเหยียดกล้ามเนื้อเป็นประจำ : การยืดกล้ามเนื้อช่วยเพิ่มความยืดหยุ่น ลดอาการตึง และป้องกันการบาดเจ็บของหัวเข่า โดยควรทำทั้งก่อนและหลังการออกกำลังกาย
- ปรับท่าทางการนั่งและยืนให้ถูกต้อง : หลีกเลี่ยงการนั่งพับเพียบ นั่งยองๆ หรือนั่งไขว่ห้างเป็นเวลานาน เพราะอาจทำให้ข้อเข่ารับน้ำหนักมากเกินไป รวมถึงควรยืนและเดินโดยให้แนวกระดูกสันหลังและข้อเข่าจัดอยู่ในท่าทางที่เหมาะสมหรืออาการอื่นใด ควรรีบไปปรึกษาแพทย์จะดีกว่าสุดท้ายนี้ผมขอพี่น้องมุสลิมทุกท่าน มีสุขภาพที่ดีนะครับ และขอขอบคุณข้อมูลดีๆ จากนพ. พิศพงษ์ สวัสดิพงษ์แพทย์ ศูนย์กระดูกและข้อโรงพยาบาลพระรามเก้า ที่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารสุขภาพขอบคุณครับ

พศ.ดร.อานัส สุวรรณ

เส้นทางการเดินทาง ของนักปราชญ์มุสลิม

เส้นทางสายไหม : เส้นทางแห่งการแสวงหาความรู้ และการถ่ายทอดฮะดีษ

เส้นทางสายไหม (Silk Road) ไม่ได้เป็นเพียงเส้นทางการค้าระหว่างโลกตะวันออกและตะวันตกเท่านั้น แต่ยังเป็นเส้นทางแห่งปัญญา ศิลปวัฒนธรรม และศาสนา โดยเฉพาะในยุคทองของอิสลาม นักปราชญ์มุสลิมจำนวนมากได้เดินทางผ่านเส้นทางนี้เพื่อแสวงหาความรู้ เผยแพร่ศาสนา และแลกเปลี่ยนแนวคิดกับผู้คนหลากหลายวัฒนธรรม ซึ่งมีผลกระทบต่อโลกมุสลิมและโลกโดยรวมอย่างลึกซึ้ง ในโอกาสที่ผู้เขียนมีโอกาสได้เดินทางไปประเทศอุซเบกิสถานช่วงปลายเดือนเมษายน 2568 ในโครงการ “วะสะฎียะฮ์ สัญจร ตามรอยอิหม่ามบุคอรีบนเส้นทางสายไหม” จึงใคร่นำเสนอข้อมูลบางด้านที่น่ารู้เกี่ยวกับนักปราชญ์มุสลิมโดยเฉพาะนักปราชญ์วิชาฮะดีษที่ใช้เส้นทางเหล่านี้ในการเดินทางเพื่อศึกษาค้นหา แลกเปลี่ยน รวบรวม กลับกรอง และบันทึกฮะดีษ เป็นผลงานอันยิ่งใหญ่และอมตะต่อวงวิชาการฮะดีษในทุกยุคทุกสมัย

1. เส้นทางสายไหมคืออะไร

เส้นทางสายไหมเป็นเครือข่ายเส้นทางการค้าที่เชื่อมต่อจีนกับยุโรป โดยผ่านเอเชียกลาง อินเดีย เปอร์เซีย และดินแดนอาหรับ มีทั้งเส้นทางทางบกและทางทะเล เริ่มต้นตั้งแต่ราชวงศ์ฮั่นของจีน (ราวศตวรรษที่ 2 ก่อนคริสตกาล) และรุ่งเรืองมากในช่วงยุคกลาง โดยเฉพาะเมื่อโลกอิสลามมีอิทธิพลกว้างขวาง เส้นทางสายไหมถูกตั้งชื่อตามการค้าผ้าไหมของจีน ซึ่งเป็นหนึ่งในสินค้าโภคภัณฑ์ที่โดดเด่นที่สุดที่ค้าขายกันบนเส้นทางสายไหม อย่างไรก็ตามในความเป็นจริง การค้าขายนี้ครอบคลุมสินค้าและครอบคลุมความรู้และวัฒนธรรมมากมาย ศาสนาที่แพร่หลายในพื้นที่ก่อนที่อิสลามจะเข้ามาได้แก่ศาสนาโซโรแอสเตอร์ (มัยยอซียะฮ์) พุทธศาสนาและคริสต์ศาสนานิกายเนสโตเรียน ชาวยุโรปรู้จักภูมิภาคนี้ในชื่อ Transoxiana ซึ่งเป็นคำแปลภาษาละตินของชื่อภาษากรีกโบราณที่มีความหมายว่า “แม่น้ำ Oxus” ชาวอาหรับมุสลิมเรียกภูมิภาคนี้ว่า “بلاد وراء النهر” แปลว่าประเทศหลังแม่น้ำหลังจากได้พิชิตภูมิภาคนี้ในศตวรรษแรกของฮิราซแห่งศักราช โดยอ้างถึงแม่น้ำใหญ่ 2 สายได้แก่ แม่น้ำอาмуดาร์ยาทางใต้กับแม่น้ำซีร์ดาร์ยาทางเหนือ (แม่น้ำซีฮุนกับแม่น้ำเจฮุน) ปัจจุบันรู้จักกันในชื่อเอเชียกลางอิสลาม ประกอบด้วยสาธารณรัฐอิสลาม 5 แห่งที่เคออยู่ภายใต้การปกครองของสหภาพโซเวียต และได้รับเอกราชหลังจากการล่มสลาย สาธารณรัฐเหล่านี้ในปัจจุบันคืออุซเบกิสถาน ทาจิกิสถาน คาซัคสถาน เติร์กเมนิสถาน และคีร์กีซสถาน เมืองที่สำคัญที่สุดคือ ซามาร์คันด์ – บุคารา – เฟอร์กานา – ทาชเคนต์ – ควาราชิม – เมร์ฟ – แตรเมซ – ลิจิสตาน ชื่อเหล่านี้อ้างอิงถึงนักปราชญ์มุสลิมสำคัญที่มีสถานะโดดเด่นในประวัติศาสตร์ เช่น อัลเคาะวาริซมี อัลฟารอบี อัลบูกอรี อัลดิมิชี อิบน์ซินา อัลจอร์จันีย อัลชีจิสตานีย และอัลบัยรูนี เป็นต้น

2. การเดินทางเพื่อแสวงหาความรู้

“การแสวงหาความรู้เป็นหน้าที่(ความจำเป็น)ของมุสลิมทุกคน” (อัลบัยฮะกีในชุดะบูลอิมาน 1667)

“ท่านทั้งหลายจงเผยแพร่จากฉันแม้เพียงหนึ่งอายะฮ์ และใครโกหกต่อฉันโดยเจตนา เขาจงเตรียมที่นั่งในขุมนรก” (บุคอรี 3461)

“ขออัลลอฮ์ได้ทรงประทานความสุขสดชื่น และความสวยงามแก่บุคคลหนึ่งที่เขาได้ยินคำพูดของฉัน เขามีความเข้าใจ แล้วเขาก็นำไปรายงานต่อเหมือนกับที่ได้ยินมา บ่อยครั้งที่ผู้บรรยายงานมีความเข้าใจดีกว่าผู้(ให้รายงาน) ที่ได้ยินมาเอง” (อัตติรมิซีย 2658)

ข้อความข้างบนเป็นฮะดีษของท่านนบีที่เป็นแรงบันดาลใจสำคัญให้มุสลิมแสวงหาความรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้เกี่ยวกับอิสลาม และหนึ่งในความรู้อันสำคัญยิ่งคือความรู้เกี่ยวกับฮะดีษ นักปราชญ์มุสลิมในอดีตจึงได้ทุ่มเทชีวิตให้กับการศึกษาฮะดีษซึ่งอยู่กระจัดกระจายในหมู่คนจำตามหัวเมืองต่างๆ โดยเฉพาะในแคว้นฮิญาซ(มักกะฮ์ มะดีนะฮ์) แคว้นอิรัก (กัฟะฮ์ บัศเราะฮ์) แคว้นขาม (ซีเรียฯ) แคว้นอียิปต์ แคว้นคูรอซาน และ

เมืองต่างๆในดินแดนหลังแม่น้ำ เช่นบุดอรอ ซะมร์กันต์ และตริมิชเป็นต้น นักฮะดีษในหัวเมืองเหล่านี้ต่างเป็นนักเดินทางที่ทรหดอดทน เดินทางจากเมืองหนึ่งสู่เมืองหนึ่งที่อยู่ห่างไกลโดยใช้ฮุฐหรือม้าหรือลาเป็นยานพาหนะ และบางคนก็เดินเท้าเปล่า จุดประสงค์ของพวกเขาไม่ใช่การแลกเปลี่ยนสินค้า แต่เป็นการแลกเปลี่ยนฮะดีษพร้อมสายรายงานที่สืบถึงท่านมุฮัมมัด(ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลิม) การเดินทางของนักรายงานฮะดีษได้ก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวและตื่นตัวในการรวบรวมรายงานต่างๆไว้เป็นเล่ม เริ่มตั้งแต่ศตวรรษที่ 1 ในยุคเศาะฮาบะฮ์ และตาบิอินรุ่นอาวุโส และได้พัฒนามาสู่ยุคที่รุ่งเรืองที่สุดของฮะดีษในศตวรรษที่ 3 ของอิลาเราะห์ศักราช ด้วยการปรากฏตัวของหนังสือรวบรวมฮะดีษในรูปแบบต่างๆ และหนังสือรวบรวมชีวประวัติของผู้รายงานฮะดีษซึ่งเป็นผลงานจากนักปราชญ์กลุ่มเดียวกัน ที่สำคัญคือพบว่ามึนักปราชญ์มากกว่าครึ่งหนึ่งไม่ใช่เป็นชาวอาหรับ ได้แก่ักปราชญ์ฮะดีษที่อยู่ในแคว้นคูรอซานและดินแดนหลังแม่น้ำ นักปราชญ์กลุ่มนี้มีความผูกพันกับเส้นทางสายไหม และเป็นนักปราชญ์ที่ได้สร้างผลงานอันยิ่งใหญ่ต่อวงวิชาการฮะดีษ

3. นักปราชญ์ฮะดีษจากดินแดนเส้นทางสายไหม

การเดินทางของนักปราชญ์ฮะดีษในดินแดนเส้นทางสายไหมได้ก่อให้เกิดการตื่นตัวในการศึกษาฮะดีษในด้านต่างๆ เช่น ด้านการรายงาน การรวบรวมสายรายงาน การตรวจสอบสายรายงาน การบันทึกด้วยบทพร้อมสายรายงาน การวิพากษ์ด้วยบทและสายรายงาน และการบันทึกชีวประวัติผู้รายงาน มัสยิดและมดเราะฮะฮ์ในแคว้นเหล่านี้จึงกลายเป็นที่รวมรวมนักศึกษาที่มาจากแดนไกลจากหัวเมืองต่างๆและนักศึกษาจากพื้นที่ใกล้เคียง พวกเขาเป็นได้ทั้งผู้ให้รายงาน (ครู) และผู้รับรายงาน (ลูกศิษย์) ในเวลาเดียวกัน แคว้นเหล่านี้ได้ผลิตนักปราชญ์ฮะดีษที่มีชื่อเสียง มีความเชี่ยวชาญ และมีผลงานที่โดดเด่นมากที่สุดในประวัติศาสตร์อิสลาม ดังตัวอย่างต่อไปนี้ :

1- ท่านอิหม่ามบุดอรีย์ มีชื่อเต็มว่า มุฮัมหมัด บินอิสมาอิล เกิดที่เมือง บุดอรอ ปัจจุบันอยู่ในประเทศอุซเบกิสถาน เมื่อ 194 ฮ.ศ. / 810 ค.ศ. ท่านเริ่มท่องจำอัลกุรอานตั้งแต่อายุยังไม่ถึง 10 ขวบ ท่านเดินทางศึกษาฮะดีษกับบรรดานักปราชญ์มากมาย ที่มีกะฮ์ มะดีนะฮ์ บัศเราะฮ์ กุฟะฮ์ ขาม และอียิปต์ ได้ฟังรายงานฮะดีษจากครูประมาณ 1,000 (หนึ่งพันคน) รวบรวมและท่องจำฮะดีษมากกว่า 600, 000 (หกแสนฮะดีษ) ผลงานสำคัญของท่านคือหนังสือเศาะเฮียะหฺบุดอรีย์ เป็นหนังสือที่ถูกต้องที่สุดรองจากอัลกุรอาน และหนังสืออื่นๆ เช่นอัลอะดะบุลมุฟร็อด อัตตารีคุลกะบิร อัตตารีคุสเศาะหิร และค็อลลุลอัฟอาลิลอิบาด ท่านเสียชีวิตที่เมืองค็อรดังค์ ในปี 256 ฮ.ศ./ 870 ค.ศ.

2- ท่านอิหม่ามมุสลิม มีชื่อเต็มว่า มุสลิม อิบดุลฮัจญัจ อัลกุซัยรีย เกิดที่เมืองนิซาบูร แคว้นคูรอซาน เริ่มศึกษาฮะดีษตั้งแต่อายุยังน้อย ท่านได้เดินทางไปยังอิยาซ (มักกะฮ์ มะดีนะฮ์) อิรัก (แบกแดด กุฟะฮ์ บัศเราะฮ์) และขาม (ซีเรีย ดามัสกัส) ได้รับการถ่ายทอดฮะดีษจากนักวิชาการผู้ยิ่งใหญ่มากมาย หนึ่งในนั้นคืออิหม่ามบุดอรีย์ ผลงานที่สำคัญได้แก่หนังสือเศาะเฮียะหฺมุสลิม เป็นหนังสือฮะดีษที่ถูกยกย่องว่าบริสุทธิ์และถูกต้องที่สุดรองจากหนังสือเศาะเฮียะหฺบุดอรีย์ และหนังสืออื่นๆเช่นอัตตัมยิซ และ อัลกุนาวาลอัสมออ์ ท่านเสียชีวิตที่เมืองนิซาบูรเมื่อปี 261 ฮ.ศ./ 875 ค.ศ.

3- ท่านอิหม่ามอัตติริมซีหฺ มีชื่อเต็มว่า มุฮัมหมัด บินอิซา เกิดที่เมืองตริมิช อยู่ทางตอนใต้ของอุซเบกิสถาน บนฝั่งแม่น้ำอามูดายา เมื่อปี 209 ฮ.ศ./ 824 ค.ศ. ท่านเดินทางเพื่อแสวงหาความรู้ ยังแคว้นต่างๆ เช่น มักกะฮ์ มะดีนะฮ์ อิรัก กุฟะฮ์ บัศเราะฮ์ และขาม ได้รับฮะดีษจากบรรดาอุลามาย์

ผู้ยิ่งใหญ่ เช่นอิหม่ามบุคอรี อิหม่ามมุสลิม อิหม่ามอาบูดาวูด อิหม่ามอะหมัด ผลงานที่สำคัญได้แก่ หนังสือสุนันอัตติรมิซีย์ ซึ่งเป็นหนึ่งในหนังสือหะดีษ 6 เล่มหลักของอิสลาม และหนังสือเล่มอื่นๆ เช่นอัชชะมาอิล อัลมุฮัมมะดียะฮ์ และอัลอิลล ท่านเสียชีวิตที่เมืองบ้านเกิดของท่านเมื่อปี 279 ฮ.ศ./ 892 ค.ศ.

4- อิหม่ามอาบูดาวูด มีชื่อเต็มว่า สุไลมาน บิน อัลอัซฮั อัลลิจิสตานี เกิดปีฮ.ศ. 202/ ค.ศ. 817 ที่เมืองลิจิสถาน ปัจจุบันอยู่ในเขตอิหร่าน-อัฟกานิสถาน ท่านเดินทางเพื่อแสวงหาหะดีษในหลายเมืองเช่น มัคกะฮ์ มะดีนะฮ์ ซีเรีย อียิปต์ และแบกแดด เป็นลูกศิษย์ของอิหม่ามที่ยิ่งใหญ่ เช่น อิหม่ามอะหมัด อิบน์ ฮัมบัล และเยหยา อิบน์ มะอีน ผลงานที่สำคัญของท่านได้แก่หนังสือสุนันอะบิดาวูด ถูกจัดอันดับให้เป็นหนึ่งใน 6 เล่มของหนังสือหะดีษที่สำคัญ และหนังสืออื่นๆเช่นอัชชูซุด์ และอัลมะรอะฮ์ ท่านเสียชีวิตที่เมืองบัสเราะฮ์ เมื่อ 275 ฮ.ศ. 889 ค.ศ.

5- อิหม่ามอันนาซาอียี มีชื่อเต็มว่าอะหมัด บินฮุซัยบ์ เกิดที่เมืองนะซาร์ ปัจจุบันอยู่ในประเทศเตอร์กมานิสถานในปีฮ.ศ. 214/ค.ศ. 829 ท่านเดินทางเพื่อศึกษาหะดีษยังเมืองต่างๆเช่นนิซาบูร์ บัลค์ แบกแดด ชาม อียิปต์และอิยาซ เป็นลูกศิษย์ของนักปราชญ์ชั้นนำมากมาย เช่นท่านอิหม่ามบุคอรี อาบูดาวูด และอิสหาก อิบน์รอฮะวัยฮ์ ผลงานชิ้นสำคัญของท่านได้แก่หนังสือสุนันอัลกูบรอและสุนันอัศศุขรอ หรือที่รู้จักกันในชื่อสุนันอันนะซาอียี เป็นหนังสือที่ถูกจัดอันดับให้เป็นหนึ่งใน 6 เล่ม ของหนังสือหะดีษที่สำคัญ และหนังสือเล่มอื่นๆเช่น อะมะลุลยาไมวัลลัยละฮ์ ฟีฏออิ ลุศเศาะฮาบะฮ์ และมุสนัดอะลีย์ อิบน์ อะบี ฏอลิบ ท่านเสียชีวิต ในปี ฮ.ศ.303 /ค.ศ. 915 ที่เมืองรอมละฮ์ในปาเลสไตน์

6- ท่านอิหม่ามอัตติรมิซียี มีชื่อเต็มว่าอุซมาน บิน ซะอิด เกิดเมื่อปี ฮ.ศ. 200 /ค.ศ. 815 ในแคว้นซิจิสถาน ท่านเดินทางแสวงหาความรู้ยังเมืองอิยาซ อียิปต์ ชาม และอิรัก ได้รับหะดีษจากอุลามาอ์ที่มีชื่อเสียงเช่น อาลี อิบน์ลมะดีนี ยะหยา อิบน์มะอีน และอะหมัด อิบน์ฮัมบัล ผลงานที่สำคัญได้แก่หนังสือสุนันอัตติรมิซียี ถูกจัดอันดับให้เป็นหนังสือหลัก 1 ใน 9 เล่มของหนังสือหะดีษ และหนังสือ อีรรอดคุอะลล์ญะฮ์มียะฮ์ ตอบโต้แนวคิดของกลุ่มญะฮ์มียะฮ์ ท่านเสียชีวิตที่เมืองเฮรัตในอัฟกานิสถาน เมื่อปี ฮ.ศ. 280 / ค.ศ. 894

7- ท่านอิหม่ามอิบนุฮิบบาน มีชื่อเต็มว่ามุฮัมมัด อิบน์ฮิบบาน อัลบุสตี เกิดเมื่อปีฮ.ศ. 270 /ค.ศ. 884 ที่เมืองบุสต์ในแคว้นซิจิสถาน ท่านเป็นนักวิชาการที่เดินทางแสวงหาความรู้ในหลายเมืองเช่นมัคกะฮ์ มาดีนะฮ์ บัสเราะฮ์ แบกแดด ชาม และอื่นๆ ผลงานที่สำคัญได้แก่หนังสือเศาะเฮียะห์อิบนุฮิบบาน เป็นหนังสือหะดีษที่มีความน่าเชื่อถือระดับสูงจัดอยู่ในชั้นเดียวกับหนังสือเศาะเฮียะห์อิบนุคุซัยมะฮ์ และใกล้เคียงกับผลงานของบุคอรีและมุสลิม และหนังสืออีกเล่มหนึ่งชื่ออัชชีกอด เป็นหนังสือรวบรวมประวัติผู้รายงานหะดีษที่ท่านถือว่าเป็นที่น่าเชื่อถือ ท่านเสียชีวิตในปี ฮ.ศ.54 / ค.ศ. 965 ที่บ้านเกิดของท่านเมืองบุสต์

8- ท่านอิหม่ามอัลฮากิม อันนัยซาบูรี มีชื่อเต็มว่า มุฮัมมัด อิบน์ अब்தิลลาฮ์ เกิดเมื่อปี ฮ.ศ. 321/ค.ศ.933 ที่เมืองนิซาบูร์ แคว้นคูรอซาน (ปัจจุบันอยู่ในอิหร่าน) ท่านเริ่มศึกษาหะดีษตั้งแต่อายุยังน้อยโดยเดินทางไปยังเมืองต่างๆเช่นมัคกะฮ์ มาดีนะฮ์ บัสเราะฮ์ กุฟะฮ์ แบกแดด ดิมชุก์ และอียิปต์ ผลงานที่สำคัญได้แก่หนังสือ อัลมุสตัดด็อกอะลัสเศาะฮียัฮ์ เป็นหนังสือรวบรวมหะดีษที่ท่านเห็นว่าตรงตามเงื่อนไขของบุคอรีและมุสลิมแต่ไม่ได้ถูกบันทึกไว้ในหนังสือเศาะเฮียะห์ทั้งสอง ท่านเสียชีวิตเมื่อปี ฮ.ศ.405/ค.ศ.1014 ที่เมืองนิซาบูร์

9- ท่านอิหม่ามอัลบัซวี มีชื่อเต็มว่าอัลฮุซัยน์ อิบน์มุสอูด เกิดปี ฮ.ศ. 433 /ค.ศ.1041 ที่เมืองบัลใกล้เมืองเฮรัตในอัฟกานิสถาน ท่านเดินทางไปศึกษาหะดีษยังเมือง นิซาบูร์ และเมืองต่างๆในแคว้นคูรอซาน ท่านเป็นผู้เคร่งครัดในการคัดกรองหะดีษและยึดมั่นซุนนะฮ์อย่างมั่นคงจนได้สมญานามว่า มุฮยิซซุนนะฮ์ (ผู้ฟื้นฟูซุนนะฮ์) ผลงานที่สำคัญได้แก่หนังสือ ชรัสซุนนะฮ์ และมะศอบีฮ์ซุนนะฮ์ เป็นหนังสือหะดีษเชิงอธิบาย ท่านเสียชีวิตเมื่อปี ฮ.ศ.516 /ค.ศ.1122 ที่เมืองมัวร์

10- ท่านอิหม่ามอัลบัยฮะกี มีชื่อเต็มว่า อะหมัด อิบน์ล ฮุซัยน์ เกิดในปี ฮ.ศ. 384 /ค.ศ. 994 ที่หมู่บ้านบัยฮักใกล้เมืองนิซาบูร์ แคว้นคูรอซาน ท่านเดินทางไปศึกษายังเมืองนิซาบูร์ อิรัก แบกแดด อิยาซ มัคกะฮ์ มะดีนะฮ์ และชาม ท่านศึกษาจนแตกฉานในด้านหะดีษ ฟิคว์ และอุศูลุดดีน ผลงานสำคัญได้แก่หนังสืออัสสุนันอัลกูบรอ ดะลาอิลุนนุบูวะฮ์ อัลอัสมาอ์วัศศิฟัต และ ชุอะบุลอิมาน ท่านเสียชีวิตในปี ฮ.ศ. 458 / ค.ศ.1066 ที่เมืองนิซาบูร์

นอกเหนือจากนักปราชญ์หะดีษที่มีชื่อเสียงข้างต้นแล้วดินแดนแห่งนี้ยังได้ผลิตนักปราชญ์ที่มีชื่อเสียงในสาขาอื่นๆอีกมากมาย โดยเฉพาะทางด้านแพทยศาสตร์ ดาราศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ปรัชญา และอิสลามศึกษาสาขาอื่นๆ ตัวอย่างเช่น อัลเคาะวาริสมิ (ฮ.ศ.235) อัลฟารอบี (ฮ.ศ.339) อิบน์ซีน่า(ฮ.ศ. 428) อัลบัยรูนี (ฮ.ศ.440) อัลมาตริดี (ฮ.ศ.333)อัลมวะซีย (ฮ.ศ.238) อัชชะมมัคะรี (ฮ.ศ. 538) อัชชะมร์กอนดี อะบูลลัยซ (ฮ.ศ.373)อันนุซุฟี (ฮ.ศ.537) และอัลกิฮาอีย (ฮ.ศ. 189) เป็นต้น

บทสรุป

เส้นทางสายไหมเปรียบเสมือนเส้นเลือดใหญ่แห่งความรู้และวัฒนธรรม เป็นสะพานเชื่อมหัวใจของนักวิชาการก่อนที่จะเชื่อมโยงเมืองต่างๆ นักวิชาการหะดีษหลายพันคนได้นำเส้นทางนี้ไปสู่การเดินทางอันยากลำบากเพื่อค้นหาหะดีษของท่านบี (ขอความสันติและความจำเริญจงมีแด่ท่าน) เส้นทางสายไหมคือเส้นทางของนักวิชาการและนักวิชาการหะดีษ และเป็นเส้นทางแห่งอารยธรรมอิสลามอันเป็นนิรันดร์ เส้นทางสายไหมจึงไม่ใช่แค่เส้นทางการค้าขาย แต่คือเส้นทางแห่งวิชาการ ความศรัทธา และการพัฒนาปัญญาของมนุษยชาติ โดยเฉพาะในโลกมุสลิม นักปราชญ์มุสลิมได้ใช้เส้นทางนี้เพื่อแสวงหาความรู้และส่งต่อมรดกทางปัญญาอันล้ำค่าให้กับโลกจนถึงปัจจุบัน

การสร้างพลังขับเคลื่อนมัชฮับชาฟีอี ในสังคมดิจิทัลของประเทศไทย

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มุ่งสำรวจพลวัตที่เปลี่ยนแปลงของมัชฮับชาฟีอีในสังคมดิจิทัลของประเทศไทย โดยเน้นบทบาทของแพลตฟอร์มดิจิทัลและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่มีต่อการอนุรักษ์ เผยแพร่ และการปรับตัวของมัชฮับ การวิจัยมีวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการ ได้แก่ (1) วิเคราะห์บทบาทของเครื่องมือดิจิทัลในการธำรงรักษากฎหมายอิสลามชาฟีอีในกลุ่มมุสลิมไทย (2) ระบุความท้าทายที่เกิดจากดิจิทัลต่อโครงสร้างอำนาจศาสนาแบบดั้งเดิม และ (3) ประเมินผลของการมีส่วนร่วมทางดิจิทัลที่มีต่อการถ่ายทอดคำสอนชาฟีอีระหว่างรุ่น การศึกษานี้ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสานโดยสัมภาษณ์เชิงคุณภาพกับนักวิชาการศาสนา และวิเคราะห์เนื้อหาจากสื่อจากฟอรัมอิสลาม โซเชียลมีเดีย และแพลตฟอร์มฟัตวาออนไลน์ ผลการศึกษพบว่า แพลตฟอร์มดิจิทัลช่วยเพิ่มการเข้าถึงแหล่งข้อมูลชาฟีอี ในขณะเดียวกัน ก็สร้างความตึงเครียดระหว่างอำนาจศาสนาแบบดั้งเดิมกับการตีความแบบกระจายศูนย์ออนไลน์ แม้เครื่องมือดิจิทัลจะเอื้อให้เยาวชนเข้าถึงตำราคลาสสิก แต่ก็เปิดโอกาสให้ชุมชนได้รับอิทธิพลจากแนวคิดอิสลามที่หลากหลาย จึงจำเป็นต้องมีกลยุทธ์ในการรักษาเอกลักษณ์ของมัชฮับชาฟีอี การศึกษานี้ชี้ให้เห็นถึงความสมดุลระหว่างการใช้นวัตกรรมเพื่อความต่อเนื่องทางศาสนาและการลดความเสี่ยงของการแตกแยกทางหลักคำสอนในสังคมดิจิทัลที่หลากหลายของไทย

คำสำคัญ: มัชฮับชาฟีอี, สังคมดิจิทัล, กฎหมายอิสลาม, ประเทศไทย, อำนาจศาสนา, การถ่ายทอดระหว่างรุ่น

บทนำ

มัชฮับชาฟีอี ซึ่งก่อตั้งโดยอิหม่ามมุฮัมมัด อิบน์ อิดริส อัช-ชาฟีอี (ค.ศ. 767–820) เป็นรากฐานสำคัญของแนวคิดกฎหมายซุนนี โดยมีระบบการอ้างอิงตามลำดับชั้นจากอัลกุรอาน หะดีษ อิجمาร (ฉันทามติ) และ กียาส (อนาล็อก) ในฐานะหนึ่งในสี่มัชฮับหลักของซุนนี มัชฮับชาฟีอีเน้นความซื่อสัตย์ต่อบทบัญญัติ ขณะเดียวกัน ก็ผสมผสานวิธีคิดเชิงเหตุผล ส่งผลต่อวิถีปฏิบัติศาสนาในตะวันออกกลางและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในประเทศไทย มัชฮับชาฟีอีมีความโดดเด่นโดยเฉพาะในกลุ่มมุสลิมภาคใต้ และแพร่กระจายไปยังกรุงเทพฯ และจังหวัดอื่น ๆ ในภาคกลาง โดยเป็นกรอบทางเทววิทยาและกฎหมายที่ได้รับอิทธิพลจากเครือข่ายการค้าและการแลกเปลี่ยนวิชาการข้ามมหาสมุทรอินเดียเป็นเวลาหลายศตวรรษ การเกิดขึ้นของสังคมดิจิทัลได้สร้างพลวัตใหม่ให้กับการศึกษาศาสนาในระดับโลก เปลี่ยนวิธีการอนุรักษ์ สอนและถกเถียงมัชฮับชาฟีอี แพลตฟอร์มดิจิทัล เช่น เว็บไซต์และโซเชียลมีเดีย เปิดโอกาสให้เข้าถึงตำราคลาสสิกและการอภิปรายทางวิชาการอย่างไม่เคยมีมาก่อน แต่ขณะเดียวกัน ก็กระทบกับโครงสร้างอำนาจศาสนาแบบดั้งเดิม และเปิดรับการตีความที่หลากหลาย ในสังคมไทยที่มีความหลากหลายและเชื่อมโยงด้วยดิจิทัล การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ นำไปสู่คำถามสำคัญเกี่ยวกับความสามารถในการปรับตัวและความยืดหยุ่นของมัชฮับชาฟีอี

การศึกษานี้มีเป้าหมายเพื่อสำรวจผลกระทบของการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลในประเทศไทยที่มีต่อความต่อเนื่องทางหลักคำสอนและความเกี่ยวข้องของมัชฮับชาฟีอีในชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ (1) วิเคราะห์บทบาทของเครื่องมือดิจิทัลในการคงอยู่ของกฎหมายชาฟีอีในกลุ่มมุสลิมไทย (2) ประเมินความตึงเครียดระหว่างการสนทนาออนไลน์แบบกระจายศูนย์กับอำนาจศาสนาแบบดั้งเดิม และ (3) ประเมินผลของการมีส่วนร่วมทางดิจิทัลต่อการถ่ายทอดคำสอนชาฟีอีระหว่างรุ่น การศึกษานี้มุ่งหวังที่จะมีส่วนร่วมในวงสนทนาที่กว้างเกี่ยวกับวิวัฒนาการของกฎหมายอิสลามในบริบทเทคโนโลยี และนำเสนอข้อคิดแก่ชุมชนศาสนาที่เผชิญความท้าทายคล้ายคลึงกันในสังคมพหุวัฒนธรรม

¹ แปลจากบทความภาษาอังกฤษเรื่อง “The Empowering of the Mazhab Shafi’i School of Thought in the Digital Society in Thailand” ซึ่งนำเสนอในการประชุมนานาชาติ The Mazhab Shafi’i International Conference, Celebrating the 60th Anniversary of Fatwa Institution in Brunei Darussalam เมื่อวันที่ 3-4 มิถุนายน 2568 ในฐานะผู้แทนจุฬาราชมนตรี

บทบาทของจุฬาราชมนตรีในการเสริมสร้างการปฏิบัติตามมัซฮับชาฟีอีในสังคมดิจิทัล

ในบริบทพัฒนาธรรมของประเทศไทย การรักษาอัตลักษณ์ทางศาสนาและการรับประกันความถูกต้องของการปฏิบัติตามหลักการอิสลาม ถือเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับมัซฮับชาฟีอี ซึ่งเป็นสำนักคิดหลักของมุสลิมส่วนใหญ่ในประเทศไทย ไซคุลอิสลามแห่งประเทศไทย หรือจุฬาราชมนตรี (ในภาษาไทย) เป็นผู้นำมุสลิมระดับสูงสุด และเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างการปฏิบัติทางศาสนาในยุคดิจิทัล

ไซคุลอิสลาม มีหน้าที่รับผิดชอบในการดูแลกิจการอิสลามในด้านต่าง ๆ รวมถึงการออกฟัตวา การส่งเสริมการศึกษาการรับรองอาหารฮาลาล และการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ การรักษาเสถียรภาพของมัซฮับชาฟีอีมีความสำคัญเป็นพิเศษ เนื่องจากเป็นรากฐานของการปฏิบัติทางศาสนาในหมู่มุสลิมไทย

ในยุคดิจิทัล ความรู้อิสลามได้รับการเผยแพร่อย่างรวดเร็วผ่านสื่อสังคมออนไลน์และแพลตฟอร์มต่าง ๆ แม้ว่าการสื่อสารที่รวดเร็วนี้ จะให้ประโยชน์ในการเผยแพร่คำสอนอิสลาม แต่ก็ก่อให้เกิดความท้าทายในการควบคุมคุณภาพและความถูกต้องของเนื้อหาทางศาสนา เพื่อรับมือกับความท้าทายเหล่านี้ ไซคุลอิสลามแห่งประเทศไทย ได้ดำเนินมาตรการเชิงรุก เช่น การส่งเสริมความรู้อิสลามที่ถูกต้องผ่านช่องทางออนไลน์ การจัดโปรแกรมฝึกอบรมสำหรับอิหม่ามและผู้นำองค์กรอิสลามเกี่ยวกับการใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ การออกฟัตวาอย่างเป็นระบบ ผ่านเว็บไซต์และแอปพลิเคชัน และการสนับสนุนการศึกษาอิสลามออนไลน์ที่อิงหลักการชาฟีอี

การเสริมสร้างการปฏิบัติตามมัซฮับชาฟีอีในสังคมไทย ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ไซคุลอิสลามอาจดำเนินการริเริ่มต่าง ๆ เช่น การสร้างศูนย์ข้อมูลทางศาสนาออนไลน์ที่เน้นเฉพาะคำสอนชาฟีอี การสร้างเครือข่ายนักวิชาการอิสลามออนไลน์ เพื่อป้องกันการเบี่ยงเบนทางอุดมการณ์ และการสนับสนุนการสร้างเนื้อหาดิจิทัล เช่น พอดแคสต์ วิดีโอ และบทความสั้น ๆ ที่เข้าถึงได้และมีรากฐานจากหลักการชาฟีอี นอกจากนี้ ไซคุลอิสลามยังได้แปลหนังสือวิชาการอิสลามเกี่ยวกับการปฏิบัติตามมัซฮับชาฟีอีเป็นภาษาไทยจำนวนสองเล่ม ได้แก่ อัลฟิกฮุลมัลลฮียะฮ์ โดย ดร.มูสตอฟา กีน และ ดร.มูสตอฟา บุลชอ จำนวน 8 เล่ม และฟัตฮุลมุฮัมมิด โดยไซนุดดีน บิน อับดุลอะซีซ อัล-มาลิกีย์ อัล-ฟะนानी จำนวน 4 เล่ม ผลงานเหล่านี้ เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับการปฏิบัติในสังคมมุสลิมไทย นอกจากนี้ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเยาวชนผ่านการใช้สื่อดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์ในขณะที่ยึดมั่นในหลักการอิสลามถือเป็นสิ่งสำคัญ

โดยสรุป บทบาทของไซคุลอิสลามแห่งประเทศไทยในยุคดิจิทัล มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการรักษาการปฏิบัติที่อิงหลักมัซฮับชาฟีอี ในขณะที่ปรับตัวให้เข้ากับบริบทร่วมสมัย โดยการใช้สื่อใหม่อย่างมีประสิทธิภาพและการส่งเสริมความร่วมมือกับผู้นำอิสลาม นักวิชาการ และเยาวชน ศาสนาอิสลามสามารถเจริญรุ่งเรืองต่อไปในสังคมไทยด้วยความมีศักดิ์ศรีและการยึดมั่นในความเชื่อที่แท้จริง

การบริหารกิจการศาสนาอิสลามตามมัซฮับชาฟีอีในสังคมดิจิทัลของไทย

พระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. 2540 เป็นกรอบกฎหมายหลักในการจัดระเบียบกิจการศาสนาอิสลามในไทย โดยมีวัตถุประสงค์ให้มุสลิมไทยปกครองตนเองภายใต้การนำของจุฬาราชมนตรี ซึ่งแต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์ผ่านกระบวนการคัดเลือกของคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด พระราชบัญญัตินี้กำหนดองค์กรศาสนา 3 ระดับ ได้แก่

- คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย: ให้คำปรึกษาแก่หน่วยงานรัฐ โดยมีจุฬาราชมนตรีเป็นประธาน
- คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด: ให้คำแนะนำผู้ว่าราชการจังหวัดในกิจการศาสนาอิสลาม
- คณะกรรมการมัสยิด: บริหารจัดการมัสยิดและดูแลทรัพย์สิน

มัสยิดต้องจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล และอิหม่าม คอเต็บ บิหลั่น รวมทั้งคณะกรรมการอีกจำนวน 6-12 คน มีอำนาจปฏิบัติหน้าที่ตามหลักศาสนา ในยุคดิจิทัล คณะกรรมการมัสยิดนำเทคโนโลยีมาใช้หลายด้าน เช่น

- เผยแพร่ความรู้ศาสนาผ่านถ่ายทอดสดและอบรมออนไลน์
- ใช้ระบบจัดการทรัพย์สินดิจิทัลเพื่อเก็บข้อมูลสมาชิกและรายงานการเงินอย่างโปร่งใส
- ใช้หลักชาฟีอีในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทครอบครัวหรือมรดกผ่านช่องทางดิจิทัล
- รักษาความศักดิ์สิทธิ์ของมัสยิดโดยห้ามกิจกรรมทางโลก เช่น การค้าขายภายในมัสยิด ตามข้อห้ามของชาฟีอี

คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ เช่น

- ระบบติดตามการดำเนินงานมัสยิดออนไลน์
- ศูนย์ข้อมูลกลางดิจิทัลสำหรับกิจกรรมศาสนา
- อบรมผู้นำศาสนาและกรรมการมัสยิดออนไลน์

คณะกรรมการกลางอิสลามฯ กำหนดนโยบายระดับชาติในบริบทดิจิทัล เช่น

- กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติศาสนาออนไลน์
- สร้างเครือข่ายความร่วมมือผ่านระบบคลาวด์
- ส่งเสริมการวิจัยและการศึกษาดิจิทัล รวมถึงพัฒนาแอปพลิเคชัน

ศึกษารูอ่านและหะดีษ

โดยสรุป การบริหารกิจการศาสนาอิสลามในไทยตามมัชฮับชาฟีอี ได้ปรับตัวอย่างคล่องตัวในยุคดิจิทัล โดยรักษาหลักฟิกห์และใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนชุมชนมุสลิม

มัชฮับชาฟีอีในประเทศไทย: บริบทประวัติศาสตร์และร่วมสมัย

- การนำเข้าและสถาปนาในยุคแรก

มัชฮับชาฟีอีเข้าสู่ไทยผ่านเครือข่ายการค้าข้ามมหาสมุทรอินเดียและการแลกเปลี่ยนวิชาการระหว่างศตวรรษที่ 9-15 ในภาคใต้ที่มีชุมชนมลายูมุสลิมเป็นหลัก หลักชาฟีอีได้ฝังรากในวิถีปฏิบัติศาสนาและเป็นกรอบทางกฎหมายและเทววิทยาของชีวิตประจำวัน แตกต่างจากภูมิภาคที่ได้รับอิทธิพลออตโตมันหรือชาฟะอิด มัชฮับชาฟีอีในไทยพัฒนาอย่างอิสระและได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมท้องถิ่น

- บทบาทของสถาบันศาสนา นักวิชาการ และสังคม

การยึดมั่นมัชฮับชาฟีอีในไทย ได้รับการสืบทอดโดยสถาบันศาสนาและนักวิชาการที่รักษากฎหมายคลาสสิกและปรับให้เข้ากับบริบทท้องถิ่น ผู้มีบทบาทสำคัญ ได้แก่

- โรงเรียนปอเนาะ: โรงเรียนประจำศาสนาแบบดั้งเดิมที่เน้นตำราและวิธีการชาฟีอี
- นักวิชาการ: ผู้นำศาสนาที่ตีความหลักชาฟีอีในบริบทปัจจุบัน
- ชุมชน: พิธีกรรม ข้อพิพาททางกฎหมาย และค่านิยมทางสังคมที่อยู่ภายใต้หลักชาฟีอี สถาบันและชุมชนเหล่านี้มีบทบาทใกล้เคียงระหว่างความเคร่งครัดตามหลักชาฟีอีกับวัฒนธรรมท้องถิ่น

- ความท้าทายและการปรับตัวในสังคมสมัยใหม่

ชุมชนชาฟีอีในไทยเผชิญแรงกดดันจากการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาและสังคมดิจิทัล

- การปฏิรูปการศึกษาอาจลดบทบาทการสอนชาฟีอี
- แพลตฟอร์มดิจิทัลเปิดรับแนวคิดอิสลามที่หลากหลาย ทำให้อำนาจศาสนาแบบดั้งเดิม
- ความพยายามในการปรับคำสอนชาฟีอีให้สอดคล้องกับสังคมพหุวัฒนธรรมของไทยเน้นความพอดีและความเป็นหนึ่งเดียว
- สถาบันต่าง ๆ รับมือโดยผสมผสานกรอบความพอดีเข้ากับหลักสุตและสร้างความตระหนักทางวัฒนธรรมควบคู่กับค่านิยมอิสลาม

ผลกระทบของสังคมดิจิทัลต่อความคิดและปฏิบัติศาสนาอิสลาม

- ความหมายและลักษณะของสังคมดิจิทัล

สังคมดิจิทัลคือสังคมที่ชีวิตประจำวัน สถาบัน และปฏิสัมพันธ์ถูกกำหนดโดยเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น ICT ปัญญาประดิษฐ์ และเครือข่ายที่เชื่อมโยงกัน ลักษณะสำคัญได้แก่ การเชื่อมโยงสูง ระบบข้อมูลขับเคลื่อนด้วยข้อมูล การกระจายความรู้ และการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจและวัฒนธรรม

- การเปลี่ยนผ่านดิจิทัลในด้านการศึกษาและกฎหมายศาสนา

ดิจิทัลเปลี่ยนแปลงการศึกษาศาสนาและกฎหมายอิสลามโดย

- เปิดโอกาสให้เข้าถึงความรู้ศาสนาอย่างทั่วถึงผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์
- ผสานเครื่องมือดิจิทัลกับสถาบันดั้งเดิม เพิ่มความยืดหยุ่นในการสอน
- การผลิตพิตวาแบบกระจายศูนย์ ให้บุคคลทั่วไปตีความผ่านโซเชียลมีเดีย
- อนุรักษ์กฎหมายคลาสสิกผ่านคลังข้อมูลดิจิทัลและโครงการแปล
- โอกาสและภัยคุกคามต่อสถาบันศาสนา

โอกาส ได้แก่ การเผยแพร่ระดับโลก การศึกษาที่ปรับตัวได้ และการมีส่วนร่วมที่ครอบคลุม ภัยคุกคาม ได้แก่ การแตกแยกทางหลักคำสอน การลดทอนอำนาจศาสนา ปัญหาจริยธรรม และการกลืนวัฒนธรรม การปรับตัวเชิงกลยุทธ์ เช่น การผสมผสานกรอบความพอดีและการส่งเสริมการสนทนาระหว่างรุ่น จะเป็นปัจจัยกำหนดความยั่งยืนของมัซฮับชาฟีอี

แพลตฟอร์มดิจิทัลกับการเผยแพร่กฎหมายชาฟีอี

- บทบาทของโซเซียลมีเดีย เว็บไซต์ และแพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์
- แพลตฟอร์มดิจิทัลเปลี่ยนแปลงการเผยแพร่กฎหมายชาฟีอีโดย

- โซเซียลมีเดีย: นักวิชาการและสถาบันเผยแพร่เนื้อหาในรูปแบบที่น่าสนใจ ดึงดูดเยาวชน
- เว็บไซต์และคลังข้อมูลออนไลน์: รวบรวมตำราคลาสสิกและฐานข้อมูลฟัตวา
- แพลตฟอร์มการเรียนรู้แบบผสม: ผสานห้องเรียนเสมือนและสื่อมัลติมีเดียกับหลักสูตรดั้งเดิม
- กรณีศึกษาโครงการเรียนรู้อิสลามดิจิทัลในไทย
แม้กรณีศึกษาในไทยจะมีจำกัด แต่ตัวอย่างในภูมิภาคชี้ให้เห็นรูปแบบที่ปรับใช้ได้ เช่น การศึกษาปอเนาะแบบผสมและการเผยแพร่ผ่านโซเซียลมีเดีย กรอบความพอดีช่วยให้คำสอนชาฟีอีสอดคล้องกับสังคมพหุวัฒนธรรมไทย
- ฟัตวาดิจิทัลกับผลต่อการปฏิบัติตามศาสนา
ฟัตวาดิจิทัลหรือคำวินิจฉัยศาสนาออนไลน์ เปลี่ยนแปลงการปฏิบัติตามชาฟีอีโดยเพิ่มการเข้าถึง แบ่งเบาอำนาจศาสนา และตอบโต้ภัยประเด็นร่วมสมัย อย่างไรก็ตาม การขาดการกำกับดูแลอาจก่อให้เกิดความคลาดเคลื่อน จำเป็นต้องมีการรับรองฟัตวาชาฟีอีที่แท้จริงโดยสถาบันความท้าทายและจริยธรรมในกระบวนการดิจิทัลของแนวคิดชาฟีอี
- ข้อมูลผิดพลาดและการตีความผิดในโลกออนไลน์
ดิจิทัลนำความเสี่ยงด้านข้อมูลผิดพลาดและการตีความผิด โดยเฉพาะในพื้นที่ออนไลน์แบบกระจายศูนย์ เนื้อหาที่ไม่ผ่านการตรวจสอบการนำไปใช้ผิดบริบท และการขยายผลโดยอัลกอริทึมอาจบิดเบือนคำสอนชาฟีอี
- ความน่าเชื่อถือของนักวิชาการและแหล่งข้อมูลออนไลน์
การลดทอนอำนาจศาสนาแบบดั้งเดิมทำให้เกิดคำถามเรื่องความน่าเชื่อถือในสื่อศาสนาออนไลน์ หลายคนขาดการฝึกอบรมอย่างเป็นทางการ และการขาดการรับรองจากสถาบันอาจนำไปสู่ความไม่สอดคล้องทางหลักคำสอน
- การรักษาสมดุลระหว่างประเพณีกับนวัตกรรมดิจิทัล
การรักษาสมดุลระหว่างความเคร่งครัดของชาฟีอีกับความทันสมัยทางดิจิทัลต้องอาศัยความพอดี วิธีสอนแบบผสมผสาน การร่วมมือระหว่างรุ่น และแนวทางจริยธรรมที่โปร่งใสและเหมาะสมกับบริบท
- ข้อพิจารณาทางจริยธรรม
การรักษาความถูกต้องของหลักคำสอน การปกป้องความสามัคคีในชุมชน และการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัลเป็นสิ่งสำคัญ ต้องมีการเฝ้าระวังและนวัตกรรมจริยธรรมโดยสถาบันเพื่อให้กระบวนการดิจิทัลเป็นประโยชน์ต่อมัซฮับชาฟีอี
กลยุทธ์เสริมสร้างมัซฮับชาฟีอีในยุคดิจิทัล
- ผสานเครื่องมือดิจิทัลกับการศึกษาศาสนา เช่น AI Q&A ห้องเรียนเสมือน และแอปพลิเคชันอินเทอร์แอคทีฟกับหลักสูตรดั้งเดิม
- ส่งเสริมทักษะรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลและแหล่งข้อมูลที่เหมาะสมกับบริบทไทย
- จัดตั้งนักวิชาการออนไลน์ที่ได้รับการรับรองและกลไกคัดกรองเนื้อหาชุมชน
- จัดอบรมทักษะดิจิทัลศาสนาให้แก่ผู้ปกครองและสถาบัน
นำกรอบความพอดีมาใช้ สร้างความร่วมมือข้ามภาคส่วน และปรับปรุงกฎหมายให้ทันกับประเด็นดิจิทัลใหม่ ๆ
กลยุทธ์เหล่านี้ช่วยให้มัซฮับชาฟีอีใช้ประโยชน์จากดิจิทัลเพื่อการเข้าถึงและความเกี่ยวข้องที่มากขึ้น
ขณะเดียวกันก็รักษารากฐานทางเทววิทยา

บทสรุป

แม้นักประวัติศาสตร์จะมีความเห็นต่างกันเกี่ยวกับการเข้ามาของอิสลามในคาบสมุทไทย บ้างว่าเริ่มจากเปอร์เซียหรืออาหรับโดยมีหลักฐานหลากหลาย แต่ความเห็นที่น่าเชื่อถือที่สุดคือ เริ่มจากนักเผยแผ่ศาสนาชาวอาหรับที่เดินทางมาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพราะพวกเขารับอิสลามตั้งแต่แรก การยอมรับอิสลามเป็นไปได้ง่ายเมื่อผู้เผยแผ่มีความชำนาญลาดในการสอนศาสนา เช่น การประสานสัมพันธ์กับขุนนาง ผ่านการแต่งงานและการค้า เพราะส่วนใหญ่เป็นพ่อค้า

หนึ่งในปัจจัยของการเติบโตของมัชฮับชาฟีอีในคาบสมุทไทยคือ ผู้เผยแผ่ที่ยึดมั่นมัชฮับชาฟีอี ส่งผล

ให้การเผยแผ่อิสลามอิงกับมัชฮับนี้โดยปริยาย อิทธิพลของชาฟีอียิ่งแข็งแกร่ง เมื่อมีนักวิชาการท้องถิ่นที่ยึดมัชฮับชาฟีอี และดำรงตำแหน่งมุฟตีในการนำหลักชาฟีอีสู่สาธารณะ นักวิชาการท้องถิ่นยังได้เขียนตำราอ้างอิงศาสนาตามมัชฮับชาฟีอี ทำให้มัชฮับนี้ดำรงอยู่เป็นมัชฮับหลักในการบริหารศาสนาอิสลามจนถึงปัจจุบัน

การเสริมสร้างมัชฮับชาฟีอีในสังคมดิจิทัลของไทย แสดงถึงความสามารถในการปรับตัวและวิสัยทัศน์ของชุมชน สำนักจุฬาราชมนตรีมีบทบาทสำคัญผ่านการใช้แพลตฟอร์มดิจิทัล การปรับปรุงการศึกษาศาสนา และการเผยแพร่คำแนะนำที่ถูกต้อง ความพยายามเหล่านี้ช่วยรักษาความถูกต้องของหลักคำสอน เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของเยาวชน และสร้างความเป็นหนึ่งเดียวในหมู่มุสลิมไทย ด้วยการนำนวัตกรรมเทคโนโลยีมาใช้ควบคู่กับการยึดมั่นในหลักฟิกฮ์ มัชฮับชาฟีอียังคงความเกี่ยวข้องและมีชีวิตชีวา การผสมผสานเครื่องมือดิจิทัลช่วยขยายการเข้าถึงความรู้ศาสนา และเสริมสร้างบทบาทของมุสลิมไทยในสังคมดิจิทัล ทำให้มัชฮับชาฟีอีคงความเข้มแข็งและยืดหยุ่นต่อความท้าทายร่วมสมัยเป็นอย่างดี

References

- Al-Dirassa Institute. (2025). Shafi'i Madhab: History and Principles. Retrieved from <https://al-dirassa.com/en/shafi-madhab-history-principles-of-the-islamic-jurisprudence>.
- A-zem Mahmud Addeb. (2009). Imam Al-Shafi'i: A Study Influencing the Development of Fiqh Interpretations. Retrieved from <https://so01.tci-thaijo.org>
- Bouzenita, A. (2015). Shafi'i Legal Theory. Brill.
- Cofact. (2025). Digital Citizenship and Coping with Online Dark Sides in the New Normal. Retrieved from <https://blog.cofact.org>
- Digital Literacy. (2025). Best Practices in the Digital Society. Retrieved from <https://sites.google.com>
- Hefner, R. W. (2016). Shari'a Law and Modern Muslim Ethics. Indiana University Press.
- Hooker, M. B. (2003). A Concise Legal History of Southeast Asia. Routledge.
- Kamali, M. H. (2008). Shari'ah Law: An Introduction. Oneworld Publications.
- Lim, A. (2017). Islamic Education in Thailand: A Study of Pondok Schools. Springer.
- Ministry of Digital Economy and Society. (2024). Driving Thailand with the Policy "The Growth Engine of Thailand". Retrieved from <https://www.prd.go.th>
- Paisul Leengadeyee & Agus Riyadi. (2024). Contribution of Islamic Intellectual Organizations to Educational and Social Aspects in Pattani, Thailand. Prosperity: Journal of Society and Empowerment, 4(2), 223–236. <https://doi.org/10.21580/prosperity.2024.4.2.18928>. จาก <https://journal.walisongo.ac.id/index.php/dakwah/article/download/20227/5684/64544>
- Pew Research Center. (2023). Digital Connectivity and Religious Practice in Southeast Asia.
- Rahman, F. (1982). Islam and Modernity: Transformation of an Intellectual Tradition. University of Chicago Press.
- Scupin, R. (1980). Islamic Reformism in Thailand. Retrieved from <https://thesiamsociety.org>
- Siraj, A. (2019). Digital Fatwas in Southeast Asia: Authority and Authenticity. Journal of Islamic Studies, 30(2), 45–67.
- Turner, B. S. (2013). Religion and Modern Society: Citizenship, Secularisation and The State. Cambridge University Press.

ผลการพิจารณารับรองและแต่งตั้งคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด

(1) มัสยิดดารุ้ลมุสลิมิน (ช่องนนทรี) ทะเบียนเลขที่ 115 เขตยานนาวา ได้มีการคัดเลือกกรรมการอิสลามประจำมัสยิด เมื่อวันที่ 27 เมษายน 2568 โดยมีนายนิรุต อามีนเซ็น เป็นประธานคณะกรรมการคัดเลือก นายอิทธิพล บรอฮีมิน นายธนารักษ์ วัชรพิสุทธิ์ เป็นกรรมการคัดเลือก ผู้ได้รับการคัดเลือก ได้แก่

1. นายบุญเลิศ วาสนปรีชา	5. นางเนตรทราย อาหมัด
2. นาย สิทธิชัย ชาริม	6. น.ส. แก้วตา ศรีสง่า
3. นายธงไชย ศรีทอง	7. น.ส. เพชรภรณ์ อัครพรไกรกิตติ
4. นางมินทร์ญาลิตา อัครพรไกรกิตติ	8. น.ส. อัมมัญญาดา อัครพรไกรกิตติ

(2) มัสยิดอัลฮาลาวิ (บ้านม้าล่าง) ทะเบียนเลขที่ 39 เขตประเวศ ได้มีการคัดเลือกกรรมการอิสลามประจำมัสยิด เมื่อวันที่ 27 เมษายน 2568 โดยมีนายอาหะหมัด ขามเทศทอง เป็นประธานคณะกรรมการคัดเลือก นายไพศาล เต็งหิรัญ นายอดิศักดิ์ นุซมี เป็นกรรมการคัดเลือก ผู้ได้รับการคัดเลือก ได้แก่

1. นายอับดุลเลาะมาน ชุ่มชื่น	7. นายมานิต อับดุลเลาะห์
2. นายสมชาย ทรงศิริ	8. นายอนุชา มิคำ
3. นาย สมศักดิ์ ชุ่มชื่น	9. นายสรารุช มัดดิน
4. นายมุซา บุญมาเลิศ	10. นายสุรศักดิ์ มิคำ
5. นายพรศักดิ์ มะแก้ว	11. นายพลวัฒน์ บุญมาเลิศ
6. นาย เกษม พลอยสว่าง	12. นายวิทยา หวังเจริญ

(3) มัสยิดฮารูน ทะเบียนเลขที่ 2 เขตบางรัก ได้มีการคัดเลือกบิหลันประจำมัสยิด เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2568 โดยมี นายประสิทธิ์ มะหะหมัด เป็นประธานคณะกรรมการคัดเลือก นายประชาพร ขำกา นายอนุสรณ์ ่องอาจ เป็นกรรมการคัดเลือก ผู้ได้รับการคัดเลือก ได้แก่ นายอภิรักษ์ อัดพัฒนา

(4) มัสยิดเราะห์มาตุลอิสลาม (สวนหลวง ร.9) ทะเบียนเลขที่ 42 เขตประเวศ ได้มีการคัดเลือกกรรมการอิสลามประจำมัสยิด เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2568 โดยมีนายอับดุลเลาะ หนุ่มสุข เป็นประธานคณะกรรมการคัดเลือก นายชาตรี แอนดาร์ส นายพิสิษฐ์ อรุณพูลทรัพย์ เป็นกรรมการคัดเลือก ผู้ได้รับการคัดเลือก ได้แก่

1. นายสมคิด หวังงาม	7. นายวัลลพ เกตุสุขำ
2. นายบุญฤทธิ์ หวังงาม	8. นายทองเต็ม เนตรนุช
3. นายดำรง หวังงาม	9. นายเทพ วโรดม
4. นายสมบัติ หวังงาม	10. นายรุสดี หลีเหล็ม
5. นายสมชาติ หวังงาม	11. นางนาถดา ชันธลักษณ์
6. นายฉลอง รื่นพิทักษ์	12. น.ส. สายทอง แสงสว่าง

(5) มัสยิดอัลเอียะติซอม (หัวป่า) ทะเบียนเลขที่ 20 เขตสวนหลวง ได้มีการคัดเลือกกรรมการอิสลามประจำมัสยิด เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2568 โดยมีนายประสิทธิ์ มะหะหมัด เป็นประธานคณะกรรมการคัดเลือก นายพิสิษฐ์ อรุณพูลทรัพย์ นายประชาพร ขำกา เป็นกรรมการคัดเลือก ผู้ได้รับการคัดเลือก ได้แก่

1. นายยรรยง ใจบุญ	7. นายประวิทย์ อ่อนหวาน
2. นายธีรภัทร ดาราฉาย	8. นายณรงค์ สากลวารี
3. นายบุญเสริม สุขภิญโญ	9. นายปริญญ์ จามจุรี
4. นายสุพจน์ เขียวสวัสดิ์	10. นายอินยารัต สารดี
5. นายวันชัย มิตรเจริญ	11. นางสุนันทา ทับเปลี่ยน
6. นายจิรายุทธ นิมมนวน	12. น.ส. ทิพย์วรรณ พงษ์วิมาน

(6) มัสยิดอัล-ฮาดีย (ท่าไข่) ทะเบียนเลขที่ 131 เขตหนองจอก ได้มีการคัดเลือกคอบเต็บและกรรมการอิสลามประจำมัสยิด เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2568 โดยมีนายพิสิษฐ์ อรุณพูลทรัพย์ เป็นประธานคณะกรรมการคัดเลือก นายมานัทร ป้อมขุนพรหม นายอิทธิพล บรอฮีม เป็นกรรมการคัดเลือก ผู้ได้รับการคัดเลือก ได้แก่

- ตำแหน่งคอบเต็บ ได้แก่ นายโยธิน สุขเจริญ	- ตำแหน่งกรรมการ ได้แก่
1. นายมนูญ ซอเฮง	7. นายมานิต มะแอ
2. นายวิมล มะแอ	8. นายอุดร แสงสุข
3. นายเรืองศักดิ์ ดีเจริญ	9. นายวิจิต นิกากี้
4. นายสันต์ ดอโรมาน	10. นายไพโรจน์ นิชู
5. นายบุญล้น สุขเจริญ	11. นายกฤษณ์ชัย ดีเจริญ
6. นายดิเรก ซอเฮง	12. นายปรีชา นิจันทร์

(7) มัสยิดเนียมะตุลลอฮ์ ทะเบียนเลขที่ 152 เขตทุ่งครุ ได้มีการคัดเลือกกรรมการอิสลามประจำมัสยิด เมื่อวันอาทิตย์ที่ 25 พฤษภาคม 2568 โดยมีนายวิบูลย์ มุขตารี เป็นประธานคณะกรรมการคัดเลือก นายประสิทธิ์ เจริญผล นายมุฮัมหมัด เสน่หา เป็นกรรมการคัดเลือก ผู้ได้รับการคัดเลือก ได้แก่

1. นายเปี่ยม อารีฮูเซ็น	7. นายวิกรม รุ่งเรือง
2. นายณรงค์ ปิ่นตริตนวิบูลย์	8. นายณัฐภัทร พรหมพงษ์
3. นายไพศาล เรืองปราชญ์	9. นายสุทิน พงษ์เพ็ญชัย
4. นายวิลาศ ลอยมา	10. นางเรวดี ธนะไพรินทร์
5. นายสมัย บินกาซัน	11. น.ส. มยุรี ซอเสวี
6. นายภิรมย์ มั่นใจอาจ	12. น.ส. สุนทรียา ประเสริฐกรรม

(8) มัสยิดกามาลุลอิสลาม (ทรายทองดิน) ทะเบียนเลขที่ 6 เขตคลองสามวา ได้มีการคัดเลือกคอบีและกรรมการอิสลามประจำมัสยิด เมื่อวันศุกร์ที่ 30 พฤษภาคม 2568 โดยมีนายวิศรุต เลาะวิถี เป็นประธานคณะกรรมการคัดเลือก นายพิสิษฐ์ อรุณพลทรัพย์ นายนิศ อามินเซ็น เป็นกรรมการคัดเลือก ผู้ได้รับการคัดเลือก ได้แก่

- ตำแหน่งคอบี ได้แก่ นายอานวย ยูฮันเงาะ - ตำแหน่งกรรมการ ได้แก่
1. นายสุทัศน์ ยิดนรดิน	7. นายทวีศักดิ์ แซ่ข้า
2. นายวิชัย สะอีนะ	8. นายรังสรรค์ มินยี
3. นาวาอากาศเอก เดชา ยะซัน	9. นายถาวร สาริกา
4. นายเสกสรรค์ เล็มบารอฮิม	10. นายอนุรักษ์ ชันและห์
5. นายมุฮัมหมัด ไอ้ด้า	11. นางกุลนารี นุสและ
6. นายสำราญ ยูฮันเงาะ	12. นางวาริ แซ่ข้า

(9) มัสยิดอัศฮาบีดิน (หมอเศรษฐี) ทะเบียนเลขที่ 142 เขตหนองจอก ได้มีการคัดเลือกบิหลันและกรรมการอิสลามประจำมัสยิด เมื่อวันศุกร์ที่ 30 พฤษภาคม 2568 โดยมีนายวิบูลย์ มุขตารี เป็นประธานคณะกรรมการคัดเลือก นายประสิทธิ์ เจริญผล นายมุฮัมหมัด เสน่หา เป็นกรรมการคัดเลือก ผู้ได้รับการคัดเลือก ได้แก่

- ตำแหน่งบิหลัน ได้แก่ นายดุลละ หาระหนิ
- ตำแหน่งกรรมการ ได้แก่
1. นายประวิทย์ บุกา	4. นายวิวัฒน์ สุวรรณดี
2. นายชาติรี สกฤดี	5. นายสมบัติ สกฤดี
3. นายโปรดปราน สกฤดี	6. นายสุภาพ โต๊ะสะและ

(10) มัสยิดนูรูนอิสลาม (วังใหญ่) ทะเบียนเลขที่ 50 เขตบางกะปิ ได้มีการคัดเลือกกรรมการอิสลามประจำมัสยิด เมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2568 โดยมีนายอับดุลเลาะ หนุ่มสุข เป็นประธานคณะกรรมการคัดเลือก นายชาตรี แอนดริส นายอดิศักดิ์ นุซมี เป็นกรรมการคัดเลือก ผู้ได้รับการคัดเลือก ได้แก่

1. นายสมาน บู่ทอง	7. นายสุรสิทธิ์ เสน่หา
2. นายวิชัย เสน่หา	8. นายประเสริฐ ฮาราดูวัน
3. นายยะห์ยา มัลลียัตต์	9. นายชนสิทธิ์ เสน่หา
4. นายอดุลย์ และเล็ก	10. นายจำรัส ยอดณรงค์
5. นายหวังมิต ขำมิน	11. นายฮาซัน วังสตั้ง
6. นายมุฮัมมัด หมดพวง	12. นายศิวาวุธ ฉิมวิเศษ

ประสบการณ์ ที่คุ้มค่า

ในฮัจญ์ และอุมเราะห์ของท่าน

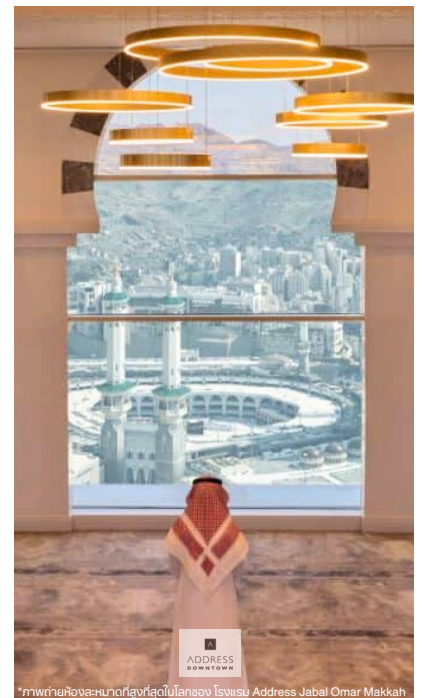
โรงแรม 5 ดาว ใกล้มัสยิดอะ-รอฟ
 Address Jabal Omar Makkah,
 Makkah Clock Royal Tower Fairmont

บุฟเฟ่ต์วันละ 3 มื้อ
 ทั้งมักกะห์ - มาดีนะห์

พร้อมทีมงานดูแล
 ช่วยเหลือ และให้คำปรึกษา
 ตลอดระยะเวลาการเดินทาง

SHAREEF 1400
THAILAND

*ภาพถ่ายห้องและขนาดเตียงดูได้ในโลกของ โรงแรม Address Jabal Omar Makkah

ราคาเริ่มต้น
71,000
 บาทต่อท่าน
 เดินทางเดือนเมษายน 2568

โทร 093 - 1400 - 001
 FACEBOOK.COM/SHAREEF1400
 LINE ID : @SHAREEF1400
 WWW.SHAREEFTHAILAND.COM

สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำกรุงเทพมหานคร
จัดพิมพ์หนังสือวิชาการ เพื่อส่งเสริมองค์ความรู้อิสลามสู่สังคม

การลงโฆษณาเพื่อเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์สู่กลุ่มเป้าหมาย
เนื่องจากมีบุคคล/องค์กร/สถาบัน/หน่วยงาน และสถานประกอบการ ประสงค์จะเผยแพร่
หรือประชาสัมพันธ์กิจการ สู่กลุ่มเป้าหมายอย่างชัดเจน วารสารมุสลิมบางกอก
กำหนดอัตราค่าลงโฆษณา ดังนี้

ปกหลัง สีสัน (ด้านนอก)	ราคา 20,000 บาท
ปกหลัง สีสัน (ด้านใน)	ราคา 15,000 บาท
เต็มหน้า สีสัน	ราคา 12,000 บาท
ครึ่งหน้า สีสัน	ราคา 7,000 บาท
¼ หน้า สีสัน	ราคา 4,500 บาท

โปรดสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่
สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำกรุงเทพมหานคร
โทร. 02-949-4184, 02-949-4330
โทรสาร 02-989-7108 ต่อ 25-26
E-mail: islamicbkk@hotmail.com

ID Line: @islamicbkk

หมายเหตุ

1. กำหนดออกตามวาระทุก 2 เดือน/เล่ม ปีละ 6 เล่ม
2. รูปเล่ม ขนาด 8 หน้ายก จำนวน 24-32 หน้า รวม 3-4 ยก สีสันทั้งเล่ม กระดาษอาร์ตมัน
3. จำนวนพิมพ์ 5,000 เล่ม/ครั้ง
4. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ คณะกรรมการอิสลามทุกระดับ องค์กร/สถาบันมุสลิม โรงเรียน/มหาวิทยาลัย มัสยิดในกรุงเทพมหานคร โรงเรียนสังกัด กทม. สถานประกอบการในกรุงเทพมหานคร คณะกรรมการ ภาครัฐบาล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานทูตประเทศมุสลิม และหน่วยงานราชการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับมุสลิม

กอ.กทม. จัดงานเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี

เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2568 คณะกรรมการอิสลามประจำกรุงเทพมหานคร (กอ.กทม.) ร่วมกับคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด และคณะกรรมการกิจการเด็ก สตรี และผู้สูงอายุประจำมัสยิดในกรุงเทพมหานครได้จัดงานเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา และวันสตรีมุสลิม กรุงเทพมหานคร ครั้งที่ 6 ประจำปี 2568 ณ ศูนย์บริหารกิจการศาสนาอิสลามแห่งชาติ เฉลิมพระเกียรติ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

พิธีเปิดงาน“วันสตรีมุสลิม กรุงเทพมหานคร ครั้งที่ 6” เริ่มด้วยการอัญเชิญอัลกุรอานโดย นางสาว กนกวรรณ สุขถาวร ต่อจากนั้น นายสมัย เจริญช่าง ประธานกรรมการอิสลามประจำกรุงเทพมหานคร กล่าวต้อนรับ ดร.นริศ อามีนเซ็น ประธานจัดงาน กล่าวรายงานต่อนางสุดา สุขหลง รองอธิบดีกรม กิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ในฐานะผู้แทน ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ มนุษย์ ประธานในพิธี หลังจากกล่าวเปิดงานแล้ว ได้แสดงปาฐกถา เรื่อง “บทบาทสตรีในสังคมผู้สูงอายุ” ต่อจากนั้น เป็นการเสวนา เรื่อง “สตรีมุสลิมกับมิติ แห่งการสร้างคุณค่าต่อสังคม” ประกอบด้วย นางศรีวรรณ สายฟ้า นางวัลลภา นิละไพจิตร นางสุนีย์ สนสุวรรณ โดยมี ผศ.ดร.กัลยาณี เจริญช่าง นุชมี เป็นผู้ดำเนินการเสวนา และมอบรางวัลแก่ผู้ชนะ การประกวดการทำอาหาร “เมนูสุขภาพสำหรับผู้ สูงอายุ” ตามลำดับ

ส่วนพิธีถวายพระพรชัยมงคลสมเด็จพระนางเจ้าสุทิดาฯ พระบรมราชินี เนื่องในโอกาส วันเฉลิมพระชนมพรรษา 3 มิถุนายน 2568 เริ่มด้วย การอัญเชิญพระมหาคัมภีร์อัลกุรอาน โดยนาย วัฒนา อาบิดิน ต่อจากนั้น ดร.นริศ อามีนเซ็น ประธานจัดงาน กล่าวรายงานต่อท่านสมรรถชัย วิชาสาธณ์ ประธานกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม ข้าราชการตำรวจ ประธานพิธี และประธานในพิธี ได้มอบรางวัล เป็นผู้นำกล่าวถวายพระพรชัยมงคล สมเด็จพระนางเจ้าสุทิดาฯ พระบรมราชินี เนื่องใน โอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 3 มิถุนายน 2568 ด้วย

หลังจากนั้น ประธานในพิธีได้มอบเกียรติคุณ บัตรแก่ผู้ได้รับการคัดเลือกเป็น “สตรีผู้บำเพ็ญ ประโยชน์ต่อสังคมกิตติมศักดิ์” จำนวน 7 คน “สตรีผู้บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม” จำนวน 37 คน และ “สตรีผู้ทำหน้าที่แม่ผู้มีคุณธรรมประจำมัสยิด” จำนวน 105 คน ตามลำดับ

นอกจากนี้ คณะกรรมการฯ ยังได้จัด ให้มีการแสดงผลงานและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของ คณะอนุกรรมการกิจการเยาวชน สตรีและผู้สูงอายุ ประจำมัสยิด และสตรีมุสลิมจังหวัดต่าง ๆ การ ประกวดเมนูสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุประจำมัสยิด และการดูแลสุขภาพ สุขภาพจิตแก่บุคคลทั่วไปด้วย โดยมีผู้มาร่วมงานครั้งนี้ ไม่น้อยกว่า 3,000 คน

สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำกรุงเทพมหานคร ศูนย์บริหารกิจการศาสนาอิสลามแห่งชาติ เฉลิมพระเกียรติ
45 หมู่ 3 ถนนคลองแก้ว แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร 10530 โทรศัพท์ : 0-2949-4259 โทรสาร : 0-2989-7108
ต่อ 25-26 เว็บไซต์ : www.islamicbangkok.or.th อีเมล : islamicbkk@hotmail.com

ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ : จุฬาราชมนตรี

คณะที่ปรึกษา : สมัย เจริญช่าง พล.ต.ต. สุรินทร์ ปาลาเร่ อาหะหมัด ขามเทศทอง ผศ.ดร.อับดุลเลาะ หนุ่มสุข ประสพ ภู่อาลี
ประสิทธิ์ มะหะหมัด ที่ปรึกษากฎหมาย : วิทยา บุรณศิริ ชัยวุฒิ มนุทัศน์ สนิท ขามเทศทอง รังสฤดี ไชวาสีรินนท์

บรรณาธิการ : ผศ.ดร.วิศรุต เลาะวีกี กองบรรณาธิการ : ดร.นริศ อามีนเซ็น วิบูลย์ มุขตารี อนุสรณ์ ่องอาจ มานันต์ ป้อมขุนพรหม
น.พ.ชาติชาย วงษ์อารี วิโรจน์ บุญมาเลิศ ธนารักษ์ วัชรพิสุทธิ ผศ.ดร.อดิศักดิ์ นุชมี สุรศักดิ์ จำปี ปราโมทย์ เจริญวงศ์

พิสูจน์อักษร : ประสิทธิ์ เจริญผล ประสานงาน : มนธรรม โพธิ์ทอง มานพ มะตะเรส